006516

Britanijos LIETUVIS

EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Nr. 23 (302) LONDONAS, 1953 BIRŽELIS 11. VII METAI

TAUTOS KRYŽIAUS KELIAS

Lietuvių tautos aukos, nekaltai nukankintos sužvėrėjusių raudonųjų okupantų 1941 m., birželio mėn., Panevėžyje.

Šiandien ir per amžius tos aukos liūdys pasauliui apie šių laikų didžiausią žmonijos nelaimę - sovietinės Rusijos siautėjimą.

Vos okupavę Lietuvą, sovietai tuojau pradėjo ruošti lietuvių masinį trėmimą į Sibirą. Čia dedamas LTSR vidaus reikalų liaudies komisaro A. Guzevičiaus garsusis įsakymas Nr.0054 išvardina svarbiausius, sovietų terminalogija ''liaudies priešus'', kuriuos turėjo liesti pirmoji trėmimų banga. Matome, kad retai kuris lietuvis nepateko į ''liaudies priešų'' kategoriją.

SLAPTAI

Lietuvos TSR Vidaus Reikalų Komisaro 1940 metų

ISAKYMAS

TURINYS:

Apie apsileidimą antisovietinio ir socialiai svetimo elemento ataskaitoje.

Nr. 0054.

Kaunas, 1940 m. lapkričio 28 d.

Sąryšyje su Lietuvos Respublikos dideliu užsiteršimu antisovietiniu ir socialiniai svetimu elementu, pastarojo ataskaita įgyja ypatingai didelės reikšmės.

Operatyviniam darbui svarbu žinoti, kiek yra Lieuvos teritorijoje buvusių policininkų, baltagvardiečių, buv. karininkų, antisovietinių polit. partijų bei organizacijų narių ir pan. ir kame tasai elementas yra sukoncentruotas.

Tas yra reikalinga žinoti todėl, kad nustatyti kontrevoliucijos jėgas ir nukreipti mūsų operatyvinį agentūrinį aparatą joms apdirbti ir likviduoti.

Nežiūrint viso šitokios ataskaitos sudarymo svarbumo, mūsų operatyviniai organai rimtai šito darbo nesiėmė.

Agentūrinio tardymo aparato išaiškinta medžiaga apie antisovietinį elementą ir toliau tebėra išsklaidyta operatyvinių bendradarbių spintose be tinkamo išnaudojimo.

Pildant TSRS VRLK įsakymą Nr. 001223 apie antisovietinio elemento ataskaitą ir šio darbo apsileidimui likviduoti

ĮSAKAU:

1. Centro operatyvinių skyrių ir apskričių skyrių bei dalių viršininkams per 3 dienas paimti I Specskyriuje ataskaiton visus užregistruotus agentūrinius apdirbimus, bylas - formuliarus ir minimus juose asmenis

2. Per 10 dienų paimti I Specskyriuje ataskaiton visą antisovietinį elementą, užregistruotą literinėse bylose (sąrašinė ataskaita)

3. Kartu imtis išaiškinti visą antisovietinį ir socialiai svetimą elementą Lietuvos respublikos teritorijoje ir paimti jį I Specskyriaus operatyvinėn ataskaiton.

4. Ataskaitą asmenų, minimų agentūrinėse bylose (sąrašinė ataskaita) sukoncentruoti LTSR VRLK Specskyriuje, kuriam reikalui VRLK apskričių skyriams bei dalims ir Vilniaus Miesto Valdybai, kiekvienam praeinančiam asmeniui užpildyti vieną egzempliorių atitinkamos kortelės ir išsiųsti jas LTSR VRLK I Specskyriui.

5. Į sąrašinę ataskaitą turi būti savo sacialinės ir politinės praeities, tautinių - šovinistinių nuotaikų, religinių įsitikinimų, moralinio ir politinio nepatvarumo, yra priešingi socialistinei santvarkai ir todėl gali būti svetimų valstybių žvalgų ir kontrrevoliucinių centrų išnaudoti antisovietiniams tikslams.

Prie šių elementų skaitomi:

a) Visi buvę antisovietinių politinių partijų, organizacijų ir grupių nariai: trockininkai, dešinieji, eserai, menševikai, socialdemokratai, anarchistai ir pan.;

b) Visi buvę tautinių šovinistinių antisovietinių partijų, organizacijų ir grupių nariai: tautininkai, jaunalietuviai, voldemarininkai, liaudininkai, krikščionys demokratai, tautinės ter. org. nariai („Geležinis Vilkas"), studentų korporacijų aktyvas, šaulių sąjungos aktyvas, katal. teror. org. „Baltas Žirgas";

c) Buvę žandarai, policininkai, buvę politinės bei kriminalinės policijos ir kalėjimų tarnautojai;

d) Buvę caro, baltųjų, Petliuros ir kt. armijų karininkai;

e) Buvę Lietuvos ir Lenkijos kariuomenių karininkai ir kariuomenės teismų nariai;

f) Buvę politbanditai ir baltųjų bei kt. antisovietinių armijų savanoriai;

h) Visi bėgliai, politemigrantai, repartinius nusižengimus;

g) Asmenys pašalinti iš Komunistų partijos ir Komjaunimo už antiemigrantai, repatriantai ir kontrabandistai;

i) Visi svetimųjų valstybių piliečiai, užsienio firmų atstovai, svetimųjų valstybių įstaigų tarnautojai, buvę svtimųjų valstybių piliečiai, buvę svetimųjų valstybių atstovybių, firmų, koncesijų ir akcinių bendrovių tarnautojai;

j) Asmenys turį asmeniškus ir palaiką korespondencijos ryšius su užsieniu, svetimųjų valstybių pasiuntinybėmis ir konsulatais, esperantistai ir filatelistai;

k) Buvę ministerijų departamentų tarnautojai (nuo referento ir aukščiau);

l) Buvę Raudonojo Kryžiaus darbuotojai ir lenkų atbėgėliai;

m) Religinių bendruomenių-tikybininkai (šventikai, kunigai) sektantai ir religinis aktyvas;

n) Buvę bajorai, dvarininkai, pirkliai, bankininkai, prekybininkai (kurie naudodavosi samdoma darbo jėga), įmonių savininkai, viešbučių ir restoranų savininkai.

6. Antisovietinių elementų sąrašinei ataskaitai sudaryti turi būti išnaudoti visi šaltiniai, tame sakičiuje: agentūros pranešimai, spectikrinimų medžiaga, partinių ir tarybinių organizacijų medžiaga, piliečių pareiškimai, suimtųjų parodymai ir kiti duomenys. Kaip taisyklė, pareiškimai, parodymai ir kita oficiali medžiaga turi būti pirma patikrinta agentūriniu keliu.

7. Išvykusiem atskaitiniams asmenims operatyviniai skyriai ir apskričių skyriai bei dalys turi sudaryti atskirus sąrašus ir padaryti žygių jiems išaiškinti. Katru su tuo užpildyti ir perduoti I Specskyriui pajieškomųjų korteles.

8. Buvusiems antisovietinių politpartijų bei organizacijų aktyvistams (trockininkų, menševikų, eserų, tautininkų sąjungoms ir pan) tikybininkų kontrrevoliuciniams autoritetams (kunigams, muloms, šventikams), atsakomingiems policijos, ministerijų, užsienio firmų ir pan. bendradarbiams, pareinant nuo esamos medžiagos apie turi antisovietinį aktingumą, užvesti bylas formuliarus ir paimti juos į aktyvų agentūrinį apdirbimą.

9. LTSR VRLK I Specskyriaus viršininkui kiekvieną dieną pranešti man apie šio įsakymo eigą.

10. Įsakymą išnagrinėti operatyviniuose pasitarimuose ir numatyti konkrečias priemones jam įvykdyti.

Guzevičius
Lietuvos TSR Vidaus
Liaudies Komisaras

Nuorašas tikras
(*parašas neįskaitomas*)

June 14th is the sad anniversary of one of the most shameful and least known events of this century that will never be forgotten by Estonian, Latvian and Lithuanian peoples. During the night of June 13th to 14th, 1941, Soviet Russia carried out the biggest deportations in the Baltic States, when the full terror of Soviet plan to exterminate the Baltic nations was unleashed on the innocent peoples, young and old, women and children. Thousands of people were seized in a single night and deported to slave camps in the wild and dismal Arctic districts of Russia to await there their death from starvation and maltreatment

The deportations, though on a smaller scale, are being carried out all the time, and the change of rulers in the Kremlin did not bring any slackening of terror in the Baltic States.

GEDULINGA SUKAKTIS

Štai vėl minime gedulingojo birželio metines sukaktis. Mes susikaupiame ties tų sukakčių labai skaudžiu faktu, padariniais ir milžiniškomis lietuvių tautos aukomis. Savo širdyse ir sielose išgyvename Lietuvos valstybės tragizmą, lietuvių tautos baisias kančias ir nuolatinį pagalbos šauksmą, matome tuos kryžiaus kelius, kuriais šiandien priverstinai eina lietuvis, tiek Tėvynėje, tiek Sibiro tremtyje. Prieš mus ir prieš visas laisvąsias tautas visu nuogumų iškyla Sovietų Rusijos kriminalinių nusikaltimų grandinė, kiekvieną dieną besidaranti vis ilgesnė. Esame gyvi liudininkai sovietinio smurto ir teroro, kuris šiandien viešpatauja visuose Sovietų Rusijos pavergtuose kraštuose, tebeeinančiuose, kaip ir Lietuva ,kryžiaus keliais.

Gedulingojo birželio sukaktyje mums išsiskiria trys momentai:

1) Lietuvos valstybinio funkcionavimo laikinis užgniaužimas,

2) Lietuvių tautos moralinis ir fizinis naikinimas,

3) Mūsų tautos neatlaidi kova dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atstatymo.

Šie trys momentai sudaro pastarųjų kelerių metų lietuvių tautos išgyvenimų visumą.

Sovietų Rusijos okupacija Lietuvos, kaip valstybės, de jure nesunaikino, tik karine jėga laikinai užgniaužė jos politinių ir administraciniu organų veikimą. Kiekviena proga, o juo labiau, minėdami Lietuvos okupacijos faktą, mes turime ir patys sąmoningai suprasti ir visiems kitiems pabrėžti, jog Lietuvos valstybė tebėra gyva. Šiuo dėsniu mes remiame visą Lietuvos išlaisvinimo akciją.

Kad Lietuva yra Sovietų Rusijos smurto auka, to negalėjo ir negali nuslėpti nė pats Kremlius. Okupantų padarinys — Liaudies Seimas savo 1940 m. liepos 21 d. deklaracijoje, kuria jis Lietuvą „įjungė" į Sovietų Sąjungą, yra pasakęs: „Dabar liaudis, galingosios Raudonosios Armijos padedama, nuvertė smetoniškųjų pavergėjų jungą ir įsteigė savo valstybėje tarybų valdžią"... „jei Lietuvos liaudis galėjo savo šalyje įsteigti vienintėlę teisingą valstybės santvarką, tai visa tat yra tik Sovietų Sąjungos dėka", tuo būdu pats konstatuodamas, kad Lietuva yra Rusijos okupuota karine jėga.

Okupacijos pasėkoje Sovietų Rusija įvykdė ir tebevykdo daugybę didelių nusikaltimų prieš lietuvių tautą. Iš jų pats didžiausias yra lietuvių masinio trėmimo į Sibirą nusikaltimas. Kurie išgyvenome tas siaubingas birželio dienas, visi gerai atsime name, koks brutalumas ir bestiališkumas viešpatavo mūsų Tėvynėje. O juk tai nebuvo vienintėlis trėmimas. Jie tęsiasi ligi šios dienos. Todėl mums yra gerai suprantama Lietuvoje vykdomo genocido dydis ir apimtis. Ateina diena, kada bolševikai už visus nusikaltimus prieš lietuvių tautą gaus užsitarnautą bausmę, kaipo už didžiausius nusikaltimus visoje žmonijos istorijoje.

Betgi neužtenka mums tik konstatuoti Lietuvos okupacijos ir mūsų tautos trėmimų faktus. Mes, minėdami gedulingąjį birželį, turime ne tiek liūdėti, kiek sustiprinti savo nuo

(nukelta į psl. 6)

Raudonasis TVANAS

IGNAS SEINIUS

Ištrauka iš to paties vardo I. Šeiniaus veikalo, neseniai išleisto Amerikoje.

Dangus šiandien niūrus, pilkas. Joks medžio lapas nesukruta. Lietaus prisigėrę, jurginai pasunko, nulinko iki žemės. Kauno slėnyje fabrikų kaminų dūmai slenka patvoriais, Nemuno srovės paviršium. Ties vilos laiptais atsitūpusi rudai raina katė įsižiūri tolyn be jokio susidomėjimo.

Gamta atrodo pavargusi. Gal jau ruduo ateina?

Dar iš tarnybos nepaleisti, lietuviai lakūnai pasirodo šiandien Augštojoj Fredoj su savo dalinai reformuotomis uniformomis. Jų švarkų atlapuose įsiūtos ryškios aviečių spalvos mentės, paženklintos misinginėmis žvaigždėmis. Visa tai iš tolo rėžia akį, jokiu būdu nesiderina su mūsų lakūnų juosvai mėlynomis uniformomis. Tos mūrininku mentės, misinginėmis žvaigždėmis nusagstytos, — tai raudonosios kariuo menės pažymis. Tik vakar nutarė „liaudies" seimas prašytis į Sovietų Sąjungą, o jau šiandien mūsų kariai pasirodo su rusiškai pažymėtomis uniformomis. Net nepalaukta, ar Lietuva bus Maskvos priimta Sovietų Sąjungon ar ne. Naujas Lietuvos kariuomenės vadas, kažkoks P Žemaitis, neseniai iš Sovietų gilumos atskraidintas, matyt, nori parodyt, kad jis gerai žino, kuo viskas baigsis.

— Kaip jauties Tamsta reformuotoj uniformoj? — klausiu vieną lakūną majorą?

— Kaip paukštis su pakirptais sparnais. O gal tikriau: kaip paukštis paženklintas dingti.

— Nejau Tamsta nemanai, kad mūsų kariuomenė galės išsilaikyti, vienoj ar kitoj formoj?

— Laikinai, kelioms savaitėms. Kaip galės bolševikai pakęsti Lietuvos kariuomenę tuo metu, kai jie nepasitiki nei vienu lietuviu karininku, nei vienu lietuviu kareiviu? Mūs lėktuvai dieną ir naktį saugomi raudonųjų kareivių, mes nei iš tolo prie jų neprileidžiami. Mes esam nuginkluoti: visi ginklai iš mūsų atimti, net salioniniai šautuvėliai... Tuo tarpu dar pageidaujama, kad mes rodytumės uniformuoti. Mat, būtų negudru vienu metu atimti visas iliuzijas mūsų tautai.

— Ar po vakarykščios dienos begali kas turėt kokių iliuzijų?

— Žinoma, ne. Bet Maskva mano, kad mes dar neviso nustojom.

Esu širyt pavėlavęs. Todėl ateinu į laivą, žmones per Nemuną kelianti, vienui vienas. Algirdas, šešiolikos, metų berniokas, sėdi susimąstęs ties savo irklais, manęs nepastebi. O gal jis tik taip sau akimis seka Nemuno srovę, šiandien tokią pilką ir sunkią, su dūmais susimaišusią? Ties jo kojomis guli ir šlampa Darbo Lietuva.

Algirdas lanko gimnaziją, rudenį pereina šešton klasėn. Tai stipriai išaugęs, raumeningas berniokas, tamsiai nudegęs nuo saulės ir vandens, bet su visai balšai išblukusiais plaukais.. Atostogų metu jis pavaduoja tėvą, kuris tada imasi pelningesnio darbo vandenų susisiekime.

Algirdas ir aš esam jau neblogai pažįstami, bet įsileidžiam į pašnekesius tik tada, kai esam laive vieni. Jis gerai pažįsta Augštosios Fredos lakūnus ir Aleksoto darbininkus su jų šeimomis, kasdien kilnodamas visus tai vienon, tai kiton Nemuno pusėn, bet šiandien jis, kaip ir kiekvienas lietuvis, numano, kad reikia būti atsargiam.

— Kodėl esi toks susimąstęs, Algirdai? — klausiu pasisveikindamas.

— O gal Tamsta nesi susimąstęs? Bet gal jau anksčiau žinojai, kad nebėr jokios vilties.

— Ar tu, Algirdai, vis dar tikėjais?

Jis žvilgterėja į mane savo inteligentišku žvilgsniu, nieko neatsakydamas.

— Jie nebeleis gimnazijoj mokytis Lietuvos istorijos, — ištaria jis, išyręs laivą istrižai pasroviui.

— Iš kur girdėjai?

— Mano draugas vieno mūsų klasės mokytojo sūnus pasakojo.

— O, šitaip!

— Iki mokslo pradžios, rugpiūčio mėnesį, bus išleisti nauji vadovėliai Juose bus dėstoma, kaip pasakojo mano draugas, tik klasių kovos istorija.

— Ramiai, įgudusiomis rankomis vairuoja Algirdas tiesia liniją ton vieton kur man reikės išlipti. — Senį istorijos vadovėliai bus iš mūsų atimti, nors mes patys savais pinigais juos pirkomės.

Staiga man dar daugiau paaiškėja. Tik dabar visiškai supratau, kodėl bolševikai jau pernai rudenį, mūsų kariuomenės į Vilnių įžygiavimo metu, iškraustė ir išvežė Wroblewskio bibliotekos lietuviškąjį istorinį skyrių. Jie, be abejo, žinojo, kad grįš atgal, bet visdėlto nenorėjo rizikuoti Lietuvos istorijos šaltinius palikti lietuvių rankose. Tie šaltiniai turėjo būti lietuvių tautai išplėšti, nuo jos „išgelbėti". Maskva, matyt, įsitikinusi, kad bus lengviau susidoroti su lietuvių tauta, kai ji mažiau žinos apie savo garsiąją praeitį.

— Aš paslėpiau savo Lietuvos istorijos vadovėlį, — pusiau kužda Algirdas. — Pasakysiu, jei klaus, kad skaitydavau jį kartais vienas, grįždamas per upę, ir kad jis vieną dieną iškrito man iš rankų vandenin.

— Gerai darai, Algirdai, — padrąsinau jį.

— Manau, kad dauguma mūsų sugalvos ką pasiteisinti.

Šiandien čia prasideda nauja kova dėl Lietuvos laisvės atgavimo — sakau pats sau. Pavergėjai imasi tų pačių priemonių, kaip ir carų laikais, nors kitais madnesniais motyvais. Iš pradžių pagrobimas Lietuvos istorijos ir graibstymas viso, kas primena mūsų praeitį, o paskum paseks šeriais apžėlusiomis rankomis naikinimas ir kitų mūsų tautinių savybių.

Algirdas pastebi, kad mano žvilgsnis sustojo ties jo kojomis mirkstančia, šeriuotos dvasios rašyta Darbo Lietuva.

— To šlamšto aš neperku. Man jį paliko vienas tekstilės fabriko darbininkas, nenorėjęs laikraščio su savim neštis. Darbininkus verčia, jei neprenumeruoti, tai bent kasdien pirkti komunistinius laikraščius. Aš permečiau akimis tik antraštes.

— Tu visdėlto paėmei renkon tą laikraštį.

— Traukia kartais žvilgterėti, kokių juoką keliančių niekų jie prasimano. Štai matai Tamsta ten, pirmam puslapyje, šiandien atspausdintariebiomis, didelėmis raidėmis: „Su vakarykščiu seimo nutarimu Stalino saulė patekėjo virš Lietuvos". „Kokia čia saulė, visas dangus, visa žemė kaip švinu aptraukti.

Patylėjęs pagalvojęs kiek, priduria Algirdas:

— Tamsta, rodos, rašei kada, kad šiaurės Suomijoj ar šiaurės Švedijoj saulė rieda taip žemai, kad žmonės ten vaikščioja susilenkę. Kaip mes dabar čia vaikščiosim? Ar nebūt buvę teisingiau, jei Darbo Lietuva būtų parašius: „Stalino saulė prislėgė Lietuvą"?

Jau anksčiau man Algirdas patiko. Kaip čia jam pasakius, kad šiandien jis man dar daugiau patinka? Gal pasakyti, kad būdamas toks inteligentiškas stiprus ir atsparus, sugebės jis atkelti Stalino saulės svorį? Bet gal tai būtų perdaug pasakyta tokiam jaunam vyrui, kaip jis. Pasakiau tik:

— Jei tokių, kaip tu, Algirdai, atsiras daug Lietuvoj, nėr ko bijoti dėl mūsų tėvynės ateities. Jūs ne tik galėsite atkelti tą baisiąją, švininę saulę, bet pamažu, laikui bėgant, ir sudaužyti ją į skeveldras.

NAUJI LEIDINIAI

„Knygų Lentynos" Nr. 3-4 jau pasiųstas „Dirvos" spaustuvei. Į ją prof. V. Biržiška yra atsiuntęs straipsnį apie „Bibliografijos Žinias". Š.m. balandžio mėn. suėjo lygiai 25 metai, kai pasirodė šio žurnalo pirmasis numeris, atspausdintas „Varpo" spaustuvėje ir išleistas „Spaudos Fondo". Lietuviškosios Enciklopedijos pirmasis tomas numatomas išleisti dar šią vasarą. L. Enciklopedijos redakcija išsiuntinėjo kvietimus pateikti duomenų apie visokių rūšių draugijas, įstaigas, įmones, sambūrius, miestelius etc. Jau pradėta ruošti spaudai Enciklopedijos medžiaga. Z. Ivinskis baigia studiją apie vysk. Merk. Giedraitį. JAV-se „Žinomieji Lietuviai" bus išleisti pakeistu „Amerikos Lietuvių Vardyno" titulu. A. Krausas Australijoje rašo knygą apie Vydūną. J. Bačiūno pastangomis netrukus pasirodys A. Vanagaičio monografiją, kurią redaguoja rašyt. Vyt. Alantas. Amerikoj įsteigtas Liet. Soc. Literatūros Fondas leidžia vieno žinomo lietuvių visuomenės veikėjo atsiminimus. Dr. Br. Kazlauskas parašęs vokiečiu k. veikalą „Die Vernichtung des Reiches in Ost-Europa". „Tremties" leidykla jau siuntinėja atspausdintus V. Kudirkos raštus (originaliąją kūrybą ir publicistiką).

O, KAD TAIP BUTU...

Su dideliu dėmesiu perskaičiau Zygmunt Novakovski'o straipsnį, kurio gale telpa šie lenko žodžiai: „Nors tarpusavyje ir nepalaikome diplomatinių ryšių, niekas neužtvenkia kelio pradžiai kolegiškiems santykiams. Rašytojai kai kada būna geresni diplomatai, negu profesionalai".

Deja. Lenkais rašytojais bei žurnalistais esu labai ir labai nusivylęs. Neseniai skaičiau jų garsaus žurnalisto Wankowičiaus storą knygą, išleistą jau po šio karo, vardu „Ziemia na kraterze" (rodos taip rašoma). Knyga daro didžiulį įspūdį, autorius talentingas, jautrus, pilnas širdies ir žmoniškumo visiems, išskyrus lietuviams. Lietuviams autorius yra pilnas neapykantos, pajuokos, piktumo, nors ir jis buvo dažnai prisiglaudęs lietuviškoj žemelėje ir kramtė jos duoną. Lenkai, skaitydami šią knygą, neišsugdys gerų jausmų Lietuvai.

Kiek anksčiau skaičiau kitus prisiminimus lenkų žurnalisto, kurio pavardės jau nebeatsimenu, bet kuris, aprašydamas savo nuotykius po vokiečių okupacijos, pasakoja, kad pabėgęs į Lietuvą, turėjo labai karštą metą, mat vokiečiai ir rusai spaudė Lietuvos vyriausybę, kad ši išduotų lenką. Laimei žurnalistas pažino gen. Raštikį, kada tas lankėsi Varšuvoje. Gen. Raštikio ir kitų lietuvių padedamas, lenkas be kliūčių pasiekė Švediją.:

Ir ką gi, vietoje padėkoti už lietuvių rūpestį, riziką pagalbą, minimas lenkas atsilygina ironija, pajuoka.

Kitoje knygoje apie Varšuvos Gheto likvidaciją kitas lenkų rašytojas tvirtina: lietuviai šauliai (įdomu iš kur jie atsirado?!) pirmieji atidarė ugnį į žydus.

Vėl teko skaityti knygą, kur net dabar Sibire lietuviai gydytojai užkliuvę lenkams.

Šios mano pastabos tenebūna klaidingai suprastos. Nenoriu sėti neapykantos, tik noriu pažymėti, kad sekame, kas apie mus rašoma ir nejauku darosi, kad mūsų pietų kaimynas savo kai kuriais nepalankiais, vietomis neskoningais straipsniais neugdo sveika prasme santykių, bet priešingai gadina. Šia prasme esu didžiai dėkingas lietuviui rašytojui Ignui Šeiniui, kuris „Raudonajame Tvane", likdamas lietuvis patrijotas, moka gerbti ir suprasti lenkus. O koks didelis kultūros skirtumas tarp Wankowičiaus ir Šeiniaus, paskutiniojo naudai.

Labai prašyčiau p. Nowakowskį, kad paskelbtų pavardes lenkų autorių, kurie išleido po šio karo knygas, kur palankiai minima Lietuva, lietuviai. Su dideliu malonumu perskaitysiu pradėdamas tikėti, kad rašytojai žurnalistai būna geresni diplomatai, negu profesionalai.

R. Spalis

VATIKANO RADIJO PRASO ZINIU

PASAULIS LAUKIA ŽINIŲ APIE RELIGINĮ LIETUVIŲ GYVENIMĄ

Vatikano Radijo Lietuviškosios Transliacijos Redakcija maloniai prašo lietuviškų parapijų klebonus, kolonijų kapelionus, katalikiškų lietuvių organizacijų bei religinių sambūrių Vadovybes ir privačius asmenis siųsti Vatikano Radijui žinias apie svarbesnius religinio, kultūrinio bei organizacinio lietuvių gyvenimo įvykius. Žinios bus panaudojamos lietuviškose transliacijose ir perduodamos kitų tautų pranešėjams. Iš čia jos taip pat galės patekti į didžiųjų žinių agentūrų — CIP, KIPA, KNA — biuletenius ir į Vatikano dienraštį „L'Osservatore Romano". Kai Lietuvoje religija brutaliai naikinama, svarbu, kad pasaulis žinotų apie lietuvių tremtinių bei emigrantų religinį gyvenimą įvairiuose kraštuose.

Šia proga Vatikano Radijas dėkoja laikraščių, knygų ir lietuviškų plokštelių leidėjams už atsiųstus ir siunčiamus leidinius, prašydamas ir toliu neužmiršti.

Žinias ir leidinius prašoma siųsti šiuo adresu:

Sezione LITUANA
Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

Radijo programa

Lietuviška Vatikano Radijo programa yra duodama keturis kartus savaitėje:

Pirmadieniais, trečiadieniais ir šeštadieniais 21 val. Lietuvos laiku (19 val. Vid. Eur. laiku): 50, 26 — 31, 41—25, 55—41, 21 ir 196 m. bang.

Sekmadieniais 17 val. Lietuvos laiku (15 val. Vid. Eur. laiku); 31, 41—5, 67—25, 55—19, 84 ir 196 m. bangomis.

IS MUSU VEIKSNIU VEIKLOS

— Gegužės 20 d. Zueriche lankėsi VLIKo pirmininkas M. Krupavičius, VT pirmininkas K. Žalkauskas ir Finansų Tarnybos bei Tautos Fondo valdytojas T. Šidiškis. Turėjo pasikalbėjimą su vietos lietuvių veikėjais ir Šveicarijos Lietuvių Bendruomenės valdomųjų organų nariais.

— Aktyvinant kovą su bolševikų užmačiomis, prie URT įsteigtas propagandos skyrius.

— URT pakviestas, yra atvykęs min. Turauskas konsultuoti ryšium su numatytu Pabaltijo valstybių vardu įteikti visoms prie JTO priklausančioms valstybėms memorandumu dėl naujai pasireiškusios tariamai taikingos Sovietų politikos.

— Gegužės 16 d. buvo susirinkę Ludwigsburge, min. Liepino bute, baltų informacinių tarnybų atstovai pasitarti mūsų informacijos suderinimo klausimais. Lietuviams atstovavo LT valdytojas M. Geležinis, latviams min. Liepinš, laikraščio „Latvija" redaktorius Kovalevskis, jaunimo laikraščio „Ulubele" red. G. Grinbergs ir A. Šildė. Iš estų dalyvavo „Voitlejos" redaktorius p.Johnsonas. Po pranešimo apie mūsų informacinių veiksnių veiklą buvo išklausyta ir išdiskutuota min. Liepinio tarptautinės padėties apžvalga ir jo siūlomi uždaviniai mūsų informacinei spaudai. Tai pat buvo pasitarta dėl bendrų dėsnių ir šūkių per birželio mėnėjimus.

— Vatikano radijo lietuviška programa nuo gegužės 1 d. pirmadieniais, trečiadieniais ir šeštadieniais transliuojama 19 val. Vidurio Europos laiku. Sekmadienio programa transliuojama tuo pačiu laiku, kaip anksčiau, t.y. 15 val. Vid. Europos laiku.

APDOVANOTAS J. GIELGUDAS

Garsus britų aktorius ir pasaulinio masto Šekspyro veikalų interpretatorius John Arthur Gielgudas apdovanotas riterio (Knight Bachelor) titulu.

Jis yra lietuvių kilmės iš garsios Gielgudų šeimos, kuri atsikėlė į Anglią prieš 120 metų.

John A. Gielgudas gimė 1904 m. balandžio 14 d. Mokslus baigė Westminsteryje ir jau 17 metų būdamas pradėjo vaidinti. To darbo nenutraukė iki šiol.

Gielgudas žino savo lietuvišką kilmę ir ja didžiuojasi. Savo laiškė, rašytame Coventrio lietuviams 1951 m., jis sako:

„Norėčiau, kad mano tėvas, kuris mirė prieš dvejus metus, būtų galėjęs matyti jūsų mostą (Coventrio lietuviai Gielgudui buvo įteikę gėlių ir menišką sveikinimą), tai būtų jį padarę išdidų, kaip ir aš esu, ir kad mano kuklūs rezultatai — pasisekimai būtų taip sveikinami vardan Lietuvos".

Bradfordo vaidybos studijos pastatyto K. Binkio „Atžalyno" vaidintoj ai, režisorius ir dailininkas.

BR. DAUBARAS

MĖLYNA SUKNELĖ

Antroji dalis

Jurgį Gražina rado belaukiantį, nors iki sutarto laiko dar buvo likę apie ketvirtis valandos.

— Išgersime kavos, ar važiuosime tiesiog? — pasiteiravo Gražina, norėdama iš karto įsitikinti apie galutinį Čižo ir jos darbdavių sprendimą.

— Laiko dar turime. Be to, ar never tėtų mums dar kartą aptarti mūsų plano įgyvendinimą?— pasiūlė Čižas.

— Kavos mielai išgersiu, juo labiau po nemigo nakties. Jaučiuos dar nevisiškai susitupėjusi, nors per visą dieną nebuvau iš kambario išėjusi. Sakykite, ar toje apylinkės salėje jie ten turi kokį nors bufetą, nes ir alkana jaučiuos. Pietūs šiandien buvo ne mano skoniui...

— Jų laikraštyje buvo paskelbta, kad šitokia proga ten veiksiąs ir bufetas, kaip jie mėgsta rašyti su lietuviškais užkandžiais. Turėsime laiko pavakarieniauti... Apie dešimtą valandą, kai visi bus jau įsismaginę, iš baro persikėlsime į raštinę, kur vienoje iš nedaugelio spintų yra sukrautos kartotekos. Spinta užrakinta. Jums teks užstoti mane su keliais draugais tol, kol ją atrakinsiu. Tai truks kelias sekundes. Dalį kartotekų teks jums susikrauti į rankinuką, kitą dalį aš sutalpinsiu į savo kišenes. Išeisime pobūviui baigiantis, nes tada didžiausias susigrūdimas. Jeigu kartotekų kambaryje būtų mažas judėjimas, ir ten mums nepavyktų nepastebėtiems jų paimti,tada koridoriuje,arba šokių salėje aš sukelsiu muštynes, kurių metu visi susigrus į salę, o jūs tuo laiku paimsite tai, kas mums reikalinga. Ten nuvykę mes turime nuolat būti arti vienas kito, kad, reikalui esant, galėtume išnaudoti tinkamesnį momentą, — aiškino Čižas smulkų veikimo planą, atidžiai klausančiai Gražinai. Iš jo laikysenos ir žodžių ji jautė, kad uždavinio vykdymas neatšauktas, ir jai nebus reikalo pelenėje palikti perlaužtos cigaretės... Iki sprendžiamojo laiko beliko apie tris valandas.

Pro augštų pastatų tarpusienio siaurą tarpą besileidžiančios saulės spindulių pluoštas apšvietė centrinės apylinkės lietuvių namų kolonas, kai pro jas laiptais užkopė Gražina, už alkūnės prilaikoma Jurgio Čižo. Rūkomų cigarečių dūmus, atmieštus alaus spėcifiniu kvapu, užuodė Gražina, peržengusi koridoriaus slenkstį. Augštas, nušutusiu viršugalviu vyriškis, nu žemintai padėkojo Čižui, paklojusiam ant staliuko dešimts šilingų, kaip auką vargo mokyklai, kurios vardu buvo rengiamas šis pobūvis. Šokių salės tarpduryje buvo susispietusios kelios poros, ir pro jų galvas Gražina matė salėje linksmus besisukančių porų veidus. Iš plačiai atdarų kambarių sklido lietuviški žodžiai, juokas ir šūkavimai, ir visa tai Gražinai priminė jos gimtojoje parapijoje šv. Roko atlaidus. Daugelį metų ji nėmatė tokio skaitlingo lietuvių susibūrimo ir tokios lietuviškos nuotaikos, kokią ji pajuto, vos peržengusi šių namų slenkstį. Baras, į kurį Jurgis bandė ją įvesti, buvo sausakimšai stačių svečių užsigrūdęs. Niekas nekreipėnė mažiausio dėmesio į naujai atvykusius. Tarpduryje stovįs krėsnas, įkaitusiais žandais blondinas, permetė akimis atvykusią viešnią, ir Gražina išgirdo jo pastabą greta stovinčiam draugui:

— Petrai, galėtum praleisti tokią gražią panelę... Užblokavai duris ir nė pats geri, nei kitiems leidi...

— Prašau, labai prašau! Aš ne toks storulis, kaip pats... Mes ir su panele sutilptumėm prie šito kampučio, jei tik ji sutiktų su manim pirmai pažinčiai išgerti, o pats pasitrauktumei nuo bufeto, —atsikirto blondino draugas, kviesdamas Gražiną vidun.

Čižas, prisiyręs prie baro, sveikino si su pažįstamais, užsakydamas iš karto kelis stiklus gėrimų. Gražina jautė čia pat prie jos stovinčių vyrų smailius žvilgsnius. Kai salėje pasigirdo sentimentalus tango, baro kambaryje kiek praretėjo. Jurgis surado dvi laisvas kėdes prie staliuko ir jau buvo bekviečiąs Gražiną sėsti, kai tuo pačiu metu blondinas, priėjęs prie jos, paprašė šokiui.

Šokių salėje buvo kiek vėsiau, nors ir čia šokančių porų buvo tiršta spūstis.

— Jūs, panelė, čia pirmą kartą esate? — paklausė jos partneris.

— Aš tai nė pirmą kartą čia šoku, bet jus tai iš tikrųjų čia pirmą kartą matau, — melavo Gražina, nenorėdama atsakyti į jo klausimą.

—Londonietė esate, ar iš toliau atvykusi? — nesiliovė teiravęsis blondinas.

— Kaip matote, šoku Londone, o atvykau iš ten, iš kur mes visi — iš Lietuvos...

— Tiesiog iš Lietuvos į šį balių?...

— Kodėl gi ne?... Sėdau į lėktuvą ir po valandos čia...

— Su vyru, ar su sužadėtiniu?

— O kaip jūs norėtumėte?...

— Kad būtumėte atskridusi viena, nes žinote, kad šešiolikai vyrų tenka viena moteris, o tokiai kaip jūs, tai keli šimtai pasirinktinai...

— Jūs gabus komplimentams...

— Tą patį jums pasakys kiekvienas, kuriam teks laimė su jumis pašokti...

— Tada aš šoksiu tik su jumis, jei ir kiti mano partneriai pasakos tą patį. Mes, moterys, teisingai sakome, kad jūs, ponai vyrai, esate visi vienodi ir sakote tuos pačius komplimentus kiekvienai, su kuria šokate...

— Jei kiekvienas sako tą patį, mano supratimu, tai nebe komplimentas, bet teisybė, — nesidavė blondinas, šiltai žvilgterėjęs Gražinai į akis.

Šokiui pasibaigus, blondinas palydėjo Gražiną į baro kambarį, prašydamas sutikimo sekančiam šokiui.

— Negaliu palikti savo draugų, — teisinosi Gražina, skverbdamasi prie Čižo staliuko, kurį jis su keliais jai nepažįstamais vyrais buvo apsėdęs. Blondinas vidurkelyje pasiliko, ir po valandėlės Gražina jį matė vėl prisišlijusi prie baro. Vienas Čižo stalo draugų pasiūlė savo kėdę, kai ją supažindino Jurgis su arčiau sėdinčiais vyrais. Nuotaika gyvėjo, bare ūžė lyg avilyje, o salėje buvo girdėti šokiui vadovaujančio vyriškio aštrus tenoras. Vienu metu Gražina susižvalgė su Čižu, ir tuoj pat Jurgis pasiūlė:

— Eikime ką nors užkąsti! Skaičiau, kad šiandien bufetas ypač gerai paruoštas...

— Jei tik panelė sutiks palaikyti mums draugiją, mielai visi persikelsime prie žąsienos, — kreipėsi į Gražiną liesas, žilstelėjusiais paausiais vyras, gerokai išraudusia, plona gijomis išraizgyta, nosimi.

Erdviame kambaryje, baltomis stal tiesėmis uždangstyti keturkampiai staliukai apsėsti svečių. Tik prie pat lango ilgas stalas buvo tuščias. Ten susimetė Čižo vadovaujamas būrelis, nepaisydamas, kad ant stalo kiurkso jo prie įmerktų gėlių indo atremta kortelė — „Rezervuota".

— Šį užrašą tai tu, Nikodemai, prisisek sau, — siūlė vienas Jurgio svečių, įkyriai už rankos Gražiną laikančiam žiliui.

— Aš tik su panelyte tikčiau į rezervuarą, — atsikirto užkalbintas, siekdamas bučiuoti Gražinos ranką.

Čia pat, už Gražinos pečių, kambario kampe, stovėjo dvi gelsvos spintos. — Kurioje jų? — spėliojo mintimis Gražina.

— Iš kurios rankos norite? Vienoje turiu kalakutą, kitoje žąsį, — siūlė atspėti Čižas Gražinai.

— Kairėje rankoje turite kalakutą!... Prašau iš kairės...

— Neatspėjote! Kalakutas yra dešinėje pusėje...

— Na, nors ir neatspėjau, duokite man iš dešinės! — derėjosi Gražina, supratusi Čižo paaiškinimą, kad jiems rūpimi dokumentai sukrauti dešinėje spintoje.

(b.d.)

MALENKOVO "NUOPELNAI"

Vokiečių žurnalas „Deutsche Illustrierte", leidžiamas Stuttgarte, savo 12 - 19/1953 numeriuose paskelbė seriją straipsnių, akivaizdžiai patvirtinančių teigimus, kad Pabaltijo valstybių inkorporavimas buvo bolševikų vadų suplanuotas jau iš anksto ir įvykdytas pagal labai tiksliai sudarytą operacinį planą. Tai yra atsiminimai, parašyti Iljos Molino, buvusio sovietinės tarnybos vyr. leitenanto ir prie Stalino asmeninio sekretoriato esančioj saugumo daly vadovavusiojo operacinei grupei III. Atsiminimai pavadinti „Aš buvau Malenkovo patikėtinis". Jie taip pat buvo atspausdinti prancūzų dienrašty „Le Figaro" ir visoj eilėj kitų spaudos organų. Tik tie, prieš spausdindami tokį dalyką, pirma pasitikrino, ar Molino skelbiami tvirtinimai yra tikri ir ar pats jų autorius nėra fiktyvi sensaciniais sumetimais sukurta asmenybė. Įsitikinę jie galop paskelbė, kad atsiminimų autorius yra tikrai tas pats ir gyvena Vak. Europoje. Atsiminimuose daug kur paliečiama taip pat pavergtoji mūsų tėvynė. Elta, norėdama paskelbti minimųjų atsiminimų santrauką, susisiekė su žurnalo redaktoriais bei leidėjais ir iš jų gavo sutikimą juos pagarsinti.

Šiais atsiminmais autorius įrodinėja, kad Malenkovo įsigalėjimas Sov. Sąjungoje reiškia bolševikų pastovų ruošimąsi į karą. Tai yra žmogus, kuris Vakarų pasaulio nekenčia iš pačių savo sielos gelmių. Jis yra tiesiog apsėstas pasaulinės revoliucijos minties. Malenkovas jau seniai prikiša Vakaruose veikiančioms kompartijoms, kad jos nesugebančios kaip reikiant atlikti joms skirtojo darbo, ir iš jų reikalauja „augščiausio revoliucinio budrumo" iki pačio paskutinio atodūsio. Korėjos karas ne kieno kito, bet Malenkovo darbas. Su Maskvos gydytojų byla jis buvo pradėjęs žydų persekiojimą už geležinės uždangos. Vakarai, — pažymi Molinas, gerai pažinęs pačią bolševikinę sistemą ir buvęs vienas iš patikimiausių bolševikų operacinių vadų, — neturi nė mažiausio pagrindo naujuoju Kremliaus viešpačiu daugiau pasitikėti negu pasitikėjo Stalinu. Stalinas šį kilimu kazoką pasirinko savo artimiausiu bendradarbiu kaip patį gabiausią iš bolševikų vadų ir iš anksto ruošė jį pasaulio bolševikinei revoliucijai pravesti. Malenkovas praktiškai jau nuo 1947 m. valdo visą komunistų pasaulį. Pertvarkant raudonąją vyriausybę, Malenkovas buv. vid. reik. min. Kruglovą ir buv. saug. min. Merkurovą pasiėmė į savo asmeninės apsaugos aparatą. Taip dabar šie su dideliu „stažu" likvidavimo specialistai drauge su Ivanu Serovu vadovaujavauja ypatingiesiems pulkams ir operacinėms grupėmis, kurios yra tiesiogiai priklausomos tiktai pačiam Kremliui, ir tuo būdu gali faktiškai kiekvieną mėginimą sukelti perversmą užgniaužti pačioje užuomazgoje. Autorius pats sakosi vadovavęs vienai tokiai operacinei grupei ir glaudžiai bendradarbiavęs su Malenkovu, todėl bolševikų darbo metodus gerai pažįsta. Jo žodžiai tuo svaresni, kad jis naujais faktais patvirtina tai, kas anksčiau lietuvių spaudoje apie mūsų tėvynę ir bolševizmą buvo rašyta iš kitų šaltinių. Tas pats žurnalas yra įsidėjęs ir fotokopiją instrukcijų, pagal kurias Lietuvoje ir kitose Pabaltijo respublikose buvo įvykdyti žiaurieji išvežimai. Žurnalas iš savo pusės pastebi, kad ši „Baltramiejaus naktis Pabaltijy" buvo suplanuota šaltojo Malenkovo proto, o jo slaptu įsakymu agentui Gladkovui to paruošta jau tų pačių metų balandžio 25 d.

Serovo darbo kambarys įtaisytas garsiojoj Liubiankoj. Ten faktiškai paruošiami ir visi „valymai". Pats autorius buvo paskirtas MVD vciko mokyklos Maskvoje vedėjo pavaduotoju. Be abejo, tada jis nežinojo, kad su laiku ir jis pats turėjo kristi sovietinių valymų auka, kaip yra kritęs jo dėdė Tobačkovas Tereninas, tuo laiku, kai jis buvo priimtas į Maskvos vciko mokyklą, ėjęs Kremliaus komendanto pareigas, bet 1939 m. liepos mėn. suimtas ir pasiųstas į koncentracijos stovyklą Karagandoje. Kitas jo giminaitis, K. Frenovskis, kaip vid. reik. min. Jagodos pavaduotojas, padėjęs jam įstoti į vciko mokyklą, buvo suimtas per valymus Tolim. Rytuose ir ten likviduotas. Minimosios mokyklos paskirtis — ruošti kadrus, turinčius „kovoti su išdavimu ir išdavikais". Joje ruošiami ne tik spec. agentai, kurie paskum su ypatingais uždaviniais pasiunčiami į kitus pasaulio kraštus, bet ir baisiojo sovietinio saugumo karininkai, kuriems pavedama eiti koncentracijų stovyklų vedėjų pareigas arba likviduoti „priešišką elementą". Reikia atsiminti, kad jau per pirmuosius valymus iš 3.700.000 kom. partijos narių buvo išmesta 1.500 000. Visų jų laukė baisus likimas.

Iš pradžių Molinui buvo pavesta pravesti tardymą ir surinkti reikalingus duomenis žuvies pramonės ministerijoje. Šiai ministerijai vadovavo draugė Šemšušna, dabartinė Molotovo žmona. Apie jos vadovavimą Molinas surašė pranešimą, kuriame buvo pažymėta, kad toji ministerija yra „daugiau panaši į viešuosius paleistuvystės namus negu į ministeriją", nes joje nėra jokios tvarkos, nesilaikoma partijos taisyklių ir iš viso smunka gamyba. Iš tolimesnių aprašymų paaiški, kad Malenkovas jau seniai buvo suplanavęs, kaip reikia „taikiai" okupuoti Pabaltijo valstybes ir tuose kraštuose sovietinius interesus apsaugoti visais galimais būdais. Iš Malenkovo pareiškimų, padarytų 1939 m. spalio 12 d., matyti, kad „Stalinas jau tada galutinai apsisprendė paimti 3 Pabaltijo kraštus: Lietuvą, Latviją ir Estiją". Tą „tylią aneksiją" Malenkovas jau seniai ruošė. Autorius tvirtina, kad ne Molotovas paruošė karinių bazių titulu pradėtą Pabaltijo valstybių „laimėjimą" bolševikams: „tikrasis sovietinės pergalės jose architektas buvo Georgijus Malenkovas".

Su laiku bolševikai, atsidėkodami Pabaltijo kraštams už „draugiškus jausmus", parodė savo tikrąjį veidą, pradėdami suiminėti dešimtimis tūkstančių nebolševikus. Kaip Molinas pastebi, Malenkovas 1940 m. birželio gale Maskvoje centro komiteto didžiojoj posėdžių salėj sukvietė 42 saugumo karininkų pasitarimą, kuriame turėjo dalyvauti Serovas ir jis pats. Jame buvo smulkiai aptarti suėmimų ir deportacijų planai. Suėmimai buvo vykdomi pagal šimtus kartų Sov. Sąjungoje jau išpraktikuotus metodus. Po „priešiško elemento" arba „liaudies priešų" paskum buvo suiminėjami ir deportuojami intelektualai, „buržujai", įvairių religijų „fanatikai" ir kiti. Autorius pažymi, kad visas šias operacines grupes suplanavo „paleisti į darbą" pats Malenkovas, kuris nuo pat pradžių ligi galo prižiūrėjo jų veikimą ir davinėjo visus reikalingus įsakymus.

Serovas 1940 m. galė įkūrė savo vyr. būstinę, kurią rugpiūčio pabaigoj netikėtai aplankė, padarydamas „žaibo vizitą", pats Malenkovas .Buvo sušaukta „žaibo konferencija", kurioje turėjo dalyvauti visi operacinių grupių vadai su savo pavaduotojais, taip pat atvyko keli civiliniai, tarp jų ir Latvijos k.p. sekretorius Koloborsėnas. Malenkovą pagavo tiesiog įsiutimo priepuolis, ir jis pagrąsino, kad jei suėmimai su išvežimais nebus įvykdyti taip, kaip užplanuota, tai už tai savo galvomis atsakys pačios operacinės grupės, tarp kurių būsią pravesti valymai. Kai Serovas įsikišo, mėgindamas aiškinti, jog suimtiesiems išvežti trūksta net vagonų, Malenkovas iš įsiutimo sušuko: „O kam jums reikia vagonų? Ar neužtenka vieno parako?" Molinas pastebi, kad toks Malenkovo atsakymas pritrenkė net šituos bolševikinio saugumo vilkus, sudarytus iš MVD tardytojų, policijos karininkų ir specialiems uždaviniams vykdyti apmokytų žmogžudžių: jie netikėjo, kad po Stalino ar ne tik pats įtakingiausias Sov. Sąjungoje politikas taip aiškiai ir atvirai pareikalautų vykdyti masines žmogžudybes. Po to nepraėjo nė 14 dienų — ir per Sovietų okupuotą Lenkijos dalį, Lietuvą, Latviją ir Estiją, kaip pažymi Molinas, prasidėjo nepažįstą jokio pasigailėjimo valymai. Tik iš vienos Latvijos per naktį buvo prievarta į Sov. Sąjungą deportuota 38.000 latvių. Malenkovo duotos Pabaltijo valstybėms „aptvarkyti" direktyvos Serovui reiškė įsakymą, kurį jis turėjo įvykdyti iki pačių mažiausių smulkmenų.

Malenkovo įsitikinimu, kapitalizmas esąs dar labai tvirtas ir vis tebe sudaras didelę jėgą, nors iš vidaus jau esąs supuvęs ir „pažymėtas mirtine žaizda". Jo įstitikinimu, Vakarai bus baigti, kai tik Sovietams pateks į rankas naftos šaltiniai ir kapitalistų turimi žaliavų ištekliai. „Paskutinėj žūtbūtinėj kovoj lemiamą žodį tars ne pramonė, bet žaliavų galingumas". „Valytojai" Pabaltijo kraštuose vėliau buvo apdovanoti Lenino ordinu, taip pat priimti Kalinino ir paties Stalino. Tačiau būdinga, kad Sovietų vyr. vadai, davę tokį žiaurų įsakymą masiškai naikinti baltus, oficialiai — dėl akių — tų žygių sau neprisiėmė ir viską vykdė kuo slapčiausiai.

Iš tolimesnių aprašymų paaiški, kad Pabaltijo kraštuose savo veikla „pasižymėjo" ir kom. partijų nariai. Pasirodo, dar prieš įžygiuojant Sovietų kariuomenei buvo sudaromos „nepatikimų elementų" kartotekos, kurios saugojamos Maskvoje. Tų kartotekų padedami, bolševikiniai tardytojai, apklausę dešimtis tūkstančių civilių, buvusių vyriausybės narių, armijos vadų arba administracijos šulų, užkirto kiekvienam suimtajam kėlią gintis arba neigti savo ankstesnę veiklą.

Molinas taip pat būdingai pavaizduoja, kaip bolševikai sugeba nepažįstamiems jų režimo ir bolševikinių trikų apmonyti akis. Karo metu, ryšium su paskolos ir nuomos komisijos veikla, Maskvą ruošėsi aplankyti keli amerikiečių senatoriai ir žurnalistai. Bolševikai pasiryžo juos tinkamai sutikti. Didžiojo teatro solistas Kozlovskis, anksčiau buvęs šventikas, gavo įsakymą per kelias dienas išmokyti chorą bažnytinių giessmių ir pademonstruoti amerikiečiams, kad „Sov. Sąjungoj niekas nepersekioja nei tikinčių, nei tikėjimo". Kai Kozlovskis atsikirto, ką dėl to pasakys patriarchas, Malenkovas jam atrėžė: „Nieko. Jis yra toks pat artistas, kaip ir tu, o algą gauna iš mūsų. Jis tik atskaitys mišias ir pats pagiedos"... Kaip buvo sutarta, taip ir padaryta. Amerikiečiai buvo tiesiog priglušinti bolševikų suruoštos karinės parodos, turėjusios pademonstruoti raud. armijos nenugalimumą iš vokiečių atimtais ginklais, buvo gerai pavaišinti tarp patrankų ir šarvuočių įtaisytuose baruose. Gorkio parke tą dieną pro dvigubą apsauginį žiedą buvo į vidų teleidžiami, bet taip, kad to nepastebėtų amerikiečiai, tik gerai apsitaisę civiliai, visi svečiai iš JAV žavėjosi bažnyčių varpais, kvietusiais į mišias, ir, iki ašarų sugriaudinti Kozlovskio surežisuoto bažnytinių giesmių giedojimo, atsiprašinėjo Sovietų vadovus, kad Amerikoje „sąmoningai vedama prieš Sovietus melų propaganda, aiškinanti, esą, Sov. Sąjungoje nevei kianti sąžinės laisvė" etc.

ELTA

RUSAI APIE PABALTIJI

Elta, norėdama supažindinti skaitytojus su kitų tautų antikomunistiniais sąjūdžiais, jų organizacija ir veikla, šį kartą duoda vieno iš rusų emigrantų vadų, G. Klimovo, pasisakymus apie Pabaltijo valstybes, jų ateitį, reikalą visiems stiprinti antikomunistinę akciją ir kt. Savo nusistatymą, būdingą didžiajai rusų emigrantų daugumai, G. Klimovas yra pareiškęs tiek per pasikalbėjimą su estų laisvės kovotojų organo „Voitleja" spec. atstovu Muenchene, tiek per 5 Sovietų karininkų vokiečių spaudai duotą interview Hamburge, tiek kitokiomis progomis. Prieš pasitraukdamas į Vakarus, inž. maj. G. Klimovas dirbo Sovietų karinės administracijos vadovybėje ir paskiau parašė visame pasaulyje didelį susidomėjimą sukėlusį veikalą „Berlyno Kremlius". Šiuo metu jis vadovauja pokario emigrantų kovos organizacijai ir yra rusų laikraščio „Svoboda" („Laisvė") vyr. redaktorius. Būdinga, jog Klimovas, kaip visa eilė kitų rusų emigrantų vadų aiškiai ir nedviprasmiškai pasisako, kad Pabaltijo valstybės turi teisę į nepriklausomybę.

1. Kaip Jūs, Jūsų vadovaujama organizacija ir Jūsų turimais duomenimis rusų tauta žiūrės į Pabaltijo valstybes, kai bus komunizmas sugniuždytas?

— Aš norėčiau į šį klausimą, — pastebi G. Klimovas, — atsakyti prie šinga eile. Aš pats jau esu sovietinės kartos žmogus ir beveik tokio pat amžiaus, kaip bolševikų rėžimas. Tai, kas yra buvę anksčiau, ir aš pats tepažįstu maždaug tik iš pasakojimų ir iš komunistinės propagandos; kiek aš pats, betgi, esu pastebėjęs ir girdėjęs, rusai tautybių problemoje daro skirtumą tarp savo tautų ir Pabaltijo, taip pat siekiančių vad. savarankiškumo ukrainiečių ir Kaukazo tautų. Sunku rusą įtikinti, kad Ukraina turėtų teisę visiškai atsiskirti nuo Rusijos; tą pat tenka pastebėti ir apie Kaukazo tautas. Tačiau Pabaltijo kraštai ir jų tautos rusams yra visados buvęs „užsienis", ir aš manau, kad rusų tauta ir šiandien į šį dalyką taip žiūri. Šitų kraštų istorija, jų skirtinga kultūra, visiškai kitokios kalbos ir kt. neduoda rusams nė mažiausio pagrindo jų aneksijai. Petro Didžiojo mitas, kad tai esąs „Europos langas", kurio vardu jie buvo kadaise užimti, turi būti išsklaidytas ir priklausyti praeičiai. Valstybės vyrai ir diplomatai turi tūkstančius galimumų, kaip tektų ateityje išėjimo į jūrą ir uostų problemą išspręsti lygybės ir abišalio bendradarbiavimo pagrindu. Tai yra grynai tik transporto sutarties tarp valstybių klausimas, kur nė vienai iš susitariančių šalių neturėtų būti padaryta skriauda. Mums, po kario Sovietų emigrantų kartai, Lietuva, Latvija ir Estija yra nepriklausomos valstybės, laikinai okupuotos svetimos kariuomenės, kur žvėriškai siautėja bolševizmas, mūsų bendras priešas.

2. Ar yra ir daugiau rusų grupių ir organizacijų, kurios lygiai taip žiūri į Pabaltijo valstybių ateitį?

— Žinau. kad yra kelios rusų grupės ir atskirų asmenų, bet nedaug, kurie į Pabaltijo problemą žiūri su senaisiais resentimentais. Man taip pat žinoma, kad Pabaltijo diplomatai ir tremties politikai į rusus žiūri su tam tikru nepasitikėjimu. Dėl to mums nepavyko sudaryti nė bendro antibolševikinio fronto, nes baltai bijojo, kad taip bendradarbiaudami jie gali būti suvirškinti. Ir tai tenka tik apgailestauti. Aš iš savo pusės labai pageidaučiau, kad baltų antibolševikinės kovos organizacijos sudarytų bendrą frontą su tomis rusų kovos organizacijomis bent ten, kur pagrindai yra aiškūs ir kur niekas tokio bendradarbiavimo neturėtų kliudyti. Aš būčiau labai dėkingas, jei šie mano žodžiai būtų išgirsti visų baltų politikų.

3. Ar jūsų vadovaujama organizacija turi savo politinę programą, kaip turės būti tvarkoma ateities Rusija?

— Mūsų organizacija (ZOPE), kaip centrinė visų pokario rusų emigrantų sąjunga, yra pasistačiusi sau tikslą atstatyti parlamentinę demokratinę Rusiją. Mes einame išvien su visomis rusų politinėmis partijomis ir grupėmis, išskyrus reakcinius rusų monarchistus ir marksistus menševikus. Mes bendradarbiaujame su visais, kurie be jokio pasigailėjimo ir be jokių kompromisų kovoja su komunizmu ir kurie nestato kliūčių rusų tautai pareikšti savo valią demokratiniu būdu pagal Vakarų pavyzdį. Mes nieko neturime prieš politines partijas būsimojoj Rusijoj, tačiau mūsų organizacija nėra jokia partija, bet tik kovos sąjūdis, siekiąs atstatyti laisvę mylinčią Rusiją.

4. Tai Jūsų organizacija yra grynai rusiškas tautinis sąjūdis?

— Ne Pvz. mano artimiausi bendradarbiai yra įvairių tautybių: gudas, ukrainietis, žydas, Rusijos vokietis, o aš pats esu Dono kazokas.

5. Kaip vertinate Sov. Sąjungos vidaus padėtį mirus Stalinui?

— Sov. Sąjungos vidaus padėtis po Stalino mirties žymiai susilpnėjo, o ypač viršūnėse: Vakarams dabar yra kaip tik pats patogiausias momentas psichologiškai Sovietams paspausti ir tą spaudimą sustiprinti. Turi būti veikiama ryžtingai, nesvyruojant, tik nesiduoti užliūliuojamiems ir nelaukti, kad bolševizmas pats savaime sugrius arba pasidarys „žmoniškesnis".

6. Kuo galima išaiškinti Kremliaus sutikimą eiti į kompromisus ir paskutinėmis savaitėmis dėl akių rodomą nuolaidumą?

— Tariamasis Kremliaus triumviratas šiuo metu yra reikalingas pertraukos, kad galėtų atsikvėpti ir sustiprinti savo vidaus frontą. Taip pat jokia paslaptis, kad šiai „troikai" reikia laiko taip pat savo tarpe išsikovoti. Ir to laiko Kremlius šiuo metu prašo iš Vakarų labai nuolankiai, nes, kaip paskutinių dešimtmečių patyrimas parodė, Vakarai visuomet sudarydavo progą Kremliui atsikvėpti, kai tik tas pakliūdavo į kokius nors sunkumus. Tačiau kai tik jie viduj susikonsoliduos ir vėl pasidarys kaip reikiant stiprūs, naujieji Kremliaus valdovai vėl tvirtai suims vadžias į rankas, vėl griebsis senosios taktikos ir pakeis savo kalbos toną.

VIEŠA PASLAPTIS

JAV kariniai specialistai mano, kad rusai jau žino slapto JAV prieš lėktuvinės artilerijos sviedinių padegiklio paslaptį. Spėjama, kad tą paslaptį jie iššifravo, patekus į jų rankas nesprogusiem sviediniams, Korėjoje. Paskutiniu metu jau Korėjoje patys komunistai pradėjo naudoti prieš amerikiečių aviaciją ir karo laivus sviedinius su automatiniais padegikliais.

Nežiūrint biudžeto apkarpymo, JAV užsakė gaminti milžiniškus keturių sprausminių motorų bombonešius, žinomus B-58 vardu. Bombonešius gamins Convair firma.

JAV kariuomenėje jau pradėtas naudoti universalus tėpalas, kuris lygiai tinka tropiniam klimate, kaip ir šiaurės ašigalyje. Praėjusio karo metu vokiečiai didele dalimi pralaimėjo prie Maskvos todėl, kad jų naudojamas tepalas prie didelių tuo metu buvusių šalčių užšalo ir nei motorizuotos priemonės, nei ginklai, negalėjo veikti.

DVIGUBAI GREIČIAU UŽ GARSĄ

Netolimoje ateityje amerikiečių maj. Charles Yeager išbandys naują lėktuvą Bell XI-A, kurio greitis bus 1530 mylių per valandą. 1947 m. maj. Yeager pirmasis pralenkė garso greitį.

Naujasis lėktuvas naudos specialų „metalinį kurą". Tai nauja medžiaga įgalinanti lėktuvus skrįsti dideliu greičiu tolimas distancijas.

Virinta alyva gali sulaikyti jūrų audros bangas. Užtenka vieno litro alyvos, kad pusės ha. jūros plote bangos neprasimuštų ar netektų augštumo Būrinių laivų gadynėje, laivo priekyje buvo pakabintas alyvos indas iš kurio lašėdavo aliejus, kad audrų metu sušvelnintų bangų taškymąsi ant dėnio.

J. VARANAVIČIUS (Tęsinys)

Stalino klaida

5. STALINAS PYKSTA

Po Dimitrovo kalbėjo Bulgarijos delegacijos narys Kolarovas. Jis paaiškino, kad Rumunija pati pasiūlė Bulgarijai sudaryti muitų uniją.

— Aš nemanau, kad draugas Dimitrovas būtų padaręs klaidą, nes mes pasiuntėme sovietų vyriausybei sutarties projektą, ir ji nepadarė jokių pastabų, išskyrus tik agresoriaus sąvokos apibrėžimą.

Kolarovui kalbant, Stalinas kreipėsi į Molotovą:

— Ar tikrai jie atsiuntė mums sutarties projektą?

— Taip, — atsakė Molotovas.

— Šiuo atveju mes patys pasidarėme kvailiais, — piktai sušuko Stalinas.

Dimitrovas, padrąsintas šios pastabos, pasiteisinimui pasakė:

— Tai ir yra pagrindinė priežastis, dėl ko aš padariau ankstyvesnį pareiškimą, nes sutarties projektas buvo pasiųstas į Maskvą.

Įsiutęs Stalinas vėl užsipuolė Dimitrovą:

— Tu elgiesi kaip komjaunuolis. Ką tu tik darai, tai vis padarai kaip gatvės moteris. Tu norėjai nustebinti pasaulį, kad dar esi kominterno sekretorius. Bulgarija ir Jugoslavija nieko nesako, ką jos daro ir mes sužinome apie tai tik gatvėje iš laikraščių ir esame pastatomi prieš įvykusius faktus.

Kardelj, Jugoslavijos delegacijos pirmininkas, paaiškino, kad Jugoslavijos — Bulgarijos sutarties projektas buvo pasiųstas iš anksto sovietų vyriausybei. Tai buvo padaryta dar prieš sutarties pasirašymą. Sovietų vyriausybė padarė tiktai vienintėlę pastabą, kad sutarties laikas turėtų būti nustatytas ne „amžiams", bet 20 metų,

Stalinas piktai pažiūrėjo į Molotovą, kuris nuleidęs galvą tylėjo, kai Kardelj kalbėjo.

Kardelj tvirtino, kad jis nematąs skirtumo Sovietų Sąjungos ir Jugoslavijos užsienio politikoje, išskyrus sovietų vyriausybės padarytas pastabas dėl Jugoslavijos — Bulgarijos sutarties galiojimo laiko.

Stalinas vėl įsiterpė:

— Šiuo atveju yra skirtumai ir labai dideli skirtumai. Ką jūs manote apie Albaniją — staiga paklausė.

Kardelj padarė Jugoslavijos — Albanijos santykių apžvalgą. Šiuo metu jugoslavai dar nejautė to fakto, kad Stalinas tiksliai naudojo šių kraštų santykius kaip pretekstą paspausti Jugoslaviją. Vėliau jau buvo aišku, kad Stalinas tam tikslui naudojo Enver Hohxa, savo patikėtinį Albanijoj, per kurį pareikalaudavo pasiųsti į Albaniją jugoslavų kariuomenės.

Stalinas vėl pertraukė Kardelj kalbą:

— Šiuo atveju tenka priminti faktą, kad su mumis nepasitarėte, siųsdami dvi divizijas į Albaniją.

Kardelj atsakė, kad tikrai Jugoslavija nepasitarė su sovietų, vyriausybe, siųsdama dvi divizijasį Albaniją. Jis paaiškino, kad galutinis susitarimas dar nebuvo sudarytas ir kad Jugoslavijos vyriausybė dar nepadarė nutarimo dėl siuntimo kariuomenės padėti albanams (Tuo metu Albanijoj dėl pravesto komunistų valymo buvo kilę vidaus neramumų. J. V.). Tačiau Jugoslavijos vyriausybė principiniai sutiko išpildyti Albanijos prašymą. Po to jis pabrėžė, kad jis nežino nė vieno svarbesnio klausimo užsienio politikoje dėl kurio Jugoslavijos vyriausybė nebūtų pasitarus su sovietų vyriausybe.

— Tai ne tiesa. Jūs iš vis niekada su mumis nesitarėte, — piktai atkirto Stalinas.

Po šio Kardelj negalėjo daugiau kalbėti, Stalinas jo kalbą nuolat pertraukdavo. Tai jau nebuvo diskusijos bet Stalino įsakymas. Kardelj nutraukė kalbą, gi Molotovas atsistojo.

6. STALINAS GINČIJASI.

Stalinas pertraukdamas Kardelj kalbą pasakė, kad apskritai muitų sąjunga irgi yra nereali. Kardelj dar bandė aiškinti, kad kartais muitų sąjunga praktikoje veikia neblogai.

Stalinas paprašė Kardelj duoti pavyzdį. Jis nurodė Benelux sąjungą.

Stalinas sarkastiškai atsakė:

... Benelux, tai yra niekai.

— Čia yra Belgija, čia yra Luxemburgas, — tęsė Kardelj.

— Ir nieko daugiau, — piktai įsiterpė Stalinas.

— Čia yra Olandija, — pridėjo Kardelj.

— Ne, — sušuko Stalinas.

— Taip, ir Olandija čia priklauso. Atkreipkite dėmesį tik į vardą BENELUX. Tai reiškia: Belgija, Olandija ir Luxemburgas, — įsikarščiavęs ginčijosi Kardelj.

— Kai aš sakau „ n e ", tai reiškia „ n e ", —labai piktai sušuko Stalinas.

Kardelj vėl susilaikė kalbėjęs, nes Stalinas atsisakė pripažinti Benelux valstybių sąjungos egzistenciją.

Po to Stalinas pirmą kartą paskelbė savo Rytų Europos kraštų federacijų planą. Jis aiškino, kad turi būti sukurtos trys federacjos: Lenkija ir Čekoslovakija, Rumunija ir Vengrija, Bulgarija ir Jugoslavija. Kreipdamasis į Dimitrovą, Stalinas pasakė:

— Bulgarija ir Jugoslavija gali įkurti savo federaciją kad ir rytoj, nes Bulgarija dabar yra suvereninė valstybė.

Kardelj atsakė, kad šis reikalas buvo svarstytas Tito ir Dimitrovo 1947 m. Bled'e ir buvo prieita išvados, kad prie Jugoslavijos — Bulgarijos federacijos reikia eiti palaipsniui.

Bet Stalinas griežtai laikėsi savo nuomonės:

— Ne. Federacija turi būti paskelbta tuojau, nedelsiant. Juo greičiau, tuo geriau. Laikas yra pribrendęs. Pirmiausia Bulgarija ir Jugoslavija turi būti sujungta ir po to turi būti prijungta Albanija.

Stalinas net pasiūlė ir vardą šiai naujai federacinei valstybei.

Kardelj vėl pakartojo, kad šiuo atveju nėra jokio skirtumo tarp Jugoslavijos ir Sovietų Sąjungos pažiūrų.

— Tai ne tiesa, —atsakė Stalinas. Šiuo atveju yra skirtumai tarp mūsų. Štai ir mes Lenino mokiniai, dažnai esame nevieningos nuomonės ir dažnai prieštaraujam net Lenino mintims. Jeigu ginčijamės ilgai kokiu nors klausimu, tai jį, paprastai, palieka bėgančiam laikui išspręsti, kol pagaliau prieiname vieningos nuomonės. Pavyzdžiui, mes nesutinkakame su jugoslavų draugais, kad jie turi eiti padėti graikų partizanams. Šiuo klausimu mes manome, kad mes galvojame teisingai, bet ne jugoslavai. Tiesa, mes irgi padarome klaidų.

Štai kitas pavyzdys. Po karo mes pakvietėme kinų draugus atvykti į Maskvą ir mes diskutavome padėtį Kinijoje. Mes įrodinėjome, kad sukilimas Kinijoje neturės jokio pasisekimo ir mūsų draugai kiniečiai turi siekti modus vivendi (sugyvenimo) su Chiang Kai Shek.Mes patarėme įeiti į Chiang Kaishek vyrausybę ir išardyti jo armiją. Kiniečiai draugai sutiko su sovietų draugų pažiūromis bet, grįžę į Kiniją, jie veikė priešingai. Jie sukaupė savo jėgas, organizavo savo armiją ir dabar, kaip mato me, jie muša Chiag Kaishek armiją. Taigi, Kinijos atžvilgiu mes klydome. Aišku, kad draugai kiniečiai, o ne draugai sovietai buvo teisingi. Bet šis atvejis netinka Balkanams.

(b. d.)

EUROPOS LIETUVIŲ GYVENIMAS

VOKIETIJA

BIRŽELIO 14 JI

Skaudiesiems 1941 metų birželio įvykiams Lietuvoje prisiminti, PLB Vokietijos Krašto Valdyba išleido Vokietijoje gyvenantiems tautiečiam specialų atsišaukimą, kviesdama ta proga apylinkes ir seniūnijas, drauge su kaimyninių — latvių ir estų tautinėmis grupėmis tą dieną plačiai pa minėti, svečiais kviečiant ir kitų tau tybių atstovus bei bičiuliškas vokiečių šeimas.

Ta proga apylinkės ir seniūnijos raginamos platinti išleistuosius STOP GENOCIDE ženklelius, o taip pat pravesti ir piniginį aukų rin kimą kovai prieš komunizmą.

PLB VOKIETIJOS KRAŠTO BENDRUOMENĖJE

Gautingo apylinkės valdybos pasi keitimas. Buv., apylinkės valdybos nariui T. Uogintui pasitraukus, naują valdybą sudaro:

pirmininkas — K. Masiulionis,
sekretorius — A. Kajutis ir
iždininkas — F. Nedzinskas

AUKA LIKUSIEMS VOKIETIJOJE

Kenoshos Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Komitetas (JAV) pra nešė išsiuntęs 100, — dol. piniginę auką Vokietijoje likusiems džiovininkams ir jų šeimoms individualiai sušelpti.

VASARIO 16 GIMNAZIJOS NAMAI

Didžiojoje Britanijoje gyvenanti jautri lietuviškiems reikalams tautie tė, p. O. Kairiūkštienė gimnazijos namams pirkti aukavo 3 svarus.

* * *

Kitas tautietis, skirdamas savo piniginę auką gimnazijai pirkti iš Didžiosios Britanijos rašo:

„Džiugu ir sveikintina radus spau doje, kad PLB Vokietijos Krašto Val dyba pagaliau suprato tikrą reikalą įsigyti VASARIO 16 gimnazijai namus.

Iš patalpinto BL Nr. 19 atvaizdo ir aprašymo gaunasi geras įspūdis ir atrodo, kad tikrai namai atitiks tam reikalui ir pavadinimas VASARIO 16 GIMNAZIJOS RŪMAI" tinka. Džiugu, kad vienintelė laisvamė pasaulyje lietuviška gimnazija — mažy tė lietuvybės salelė — įsigys nuosavus namus.

Juose puikiai jausis kaip šviesos nešėjai auklėtojai — pedagogai, o taip pat ir auklėtiniai — mokiniai savamė ir tikrame lietuviškos kultūros židinyje. Ten tautiškai auklėjamas jaunimas galės laisvai ruoštis atsikur simai nuniokiotai Lietuvai Tėvynei. Kad kuo greičiau suplevesuotų rūmų bokšte gražioji trispalvė, siunčiu 2 svarus bent poraį kv. mtr. žemės apmokėti."

Jūsų Alb. Rimdzevičius

* * *

Savo laiku buvęs Dedelsdorfo lietuvių gimnazijos mokytojas, p. J. Guobys iš Providence (JAV) gimna zijos direktoriui rašo:

„Spaudoje teko skaityti, kad pasta ruoju laiku yra užpirkta Jūsų vadovaujamai gimnazijai namai. Jausdamas reikalą prisidėti prie išlaikymo vienintelės pasaulyje lietuviškos gim nazijos, š. m. balandžio mėn. 18 d., Jūsų vardu, per finansines įstaigas išsiunčiau 10, — dol. čekį, prisidėjimai prie pirkimo gimnazijai rūmų.

Malonėkite priimti šią mano kukliną auką".

Reiškiu augštą pagarbą
J. Guobys

* * *

Šio meto VASARIO 16 gimnazijos mokytojų sąstas:

Antanas Giedrius — Giedraitis, direktorius, dėsto lietuvių kalbą,

O. Dirvelis — Kyzelbachas, vicedirektorius, švietimo tarėjas, dėsto vokiečių kalbą,

Kun. Dr. Antanas Paškevičius, kapelionas, dėsto tikybą ir lotynų kalbą

Alfonsas Krivickas, dėsto meno dalykus,

Dr. Edvardas Seika, dėsto chemiją ir gamtos mokslus,

J. Jurkaitis, dėsto matematiką ir vokiečių kalbą,

S. Antanaitis, dėsto matematiką ir fiziką,

A. Gasnerienė, dėsto kūno kultūrą mergaitėms, mergaičų bendrabučio vedėja,

O. Gešventas, dėsto kūno kultūrą berniukams, bendrabučio vedėjas,

T. Knopfmileraitė, dėsto vokiečių ir anglų kalbą žem., klasėse,

K. Motgabis, dėsto muziką ir geografiją,

A. Petkevičius, dėsto biologiją ir istoriją,

O. Vehrenkamp, dėsto aglų kalbą vyresnėse klasėse,

V. Snarskis, parengiamosios klasės mokytojas.

* * *

Kanados Krašto Valdyba š. m. ge gužio 16 dienos raštu atsiliepia į PLB Vokietijos Krašto Valdybos atsišaukimą VASARIO 16 gimnazijai namų pirkimo reikalu, paketindama vajaus akcijoje aktyviai prisidėti ir pravesti vajų lietuvių tarpe visame Kanados krašte.

VARGO MOKYKLOS

Š. m. gegužio 29 dieną Vokietijos Krašto Valdybos Švietimo Inspektorius p. A. Venclauskas lankėsi Seedorfo vargo mokykloje, kurioje įvyko I-jo laipsnio išeitos programos patikrinimas. Patikrinimo metu daly vavo ir apylinkės valdybos pirmininkas p. G. Brinkys.

Mokytoja, p. E. Beinarauskienė su vaikučiais dirba savo privačiame kambaryje. Darbo sąlygos nepatogios. Didelio sunkumo sudaro netu rėjimas nei elementorių, nei kitų reikalingųjų dalykų

* * *

Organizuojasi apylinkėse naujos vargo mokyklos.

Šiuo metu vietoje baigia organizuoti naujas mokyklas šiose apylinkėse:

Oldenburg Sandplatz, kurioje surašyta 17 vaikučių ir jai vadovaus J. Matušauskaitė;

Štuttgart Backnange — su 11 vai kučių, vadovaujama p. L. Skeivelienės.

APIE LIETUVIŲ DARBO KUOPAS VOKIETIJOJE

Vienas kitas Prancūzijoje gyvenąs lietuvis yra teiravęsis apie sąlygas patekti į darbo kuopas Vokietijoje. Pagal gautas iš kpt. J. VENCKAUS žinias, sąlygos yra tokios: 1) vizą Vokietijon nuvykti turi pasirūpinti pats suinteresuotasis, 2, kelionės išlaidas ligi Kaiserslauterno turi apsimokėti pats suinteresuotasis asmeniškai, 3) mažiausias mėnesinis atlyginimas yra 186 vok. markės (Markė — 82 fr.), o didžiausias — 600 vok. markių. Tai priklauso nuo specialybės, 4) virš atlyginimo, darbo kuopos nariai grauna nemokamai drabužius, maistą ir butą. Savaime suprantama, reikia pradžioje susižinoti, ar yra laisvų vietų darbo kuopose. Prašoma kreiptis: Capt. J. VENCKUS, Baltic Liaison Officer, 6950 Lbr. Svc. Cen. KAISERSLAUTERN — VOGELWEH, Allemagne.

MUENCHENAS

Gegužės mėn. 30 d. Muencheno apylinkės lietuvių šokėjų ir dainininkų grupė, vadovaujama p. Grinienės, aplankė Gautingo sanatorijos lietuvius ligonius. Kartu lankėsi BALFo įgaliotinis J. Rugienius, kun. Dr. Aviža, Muencheno apylinkės pirmininkas Juodvalkis ir daug malonių svečių.

Susirinkusius ligonius sveikino BALFo įgaliotinis Rugienius, linkėdamas greitai pasveikti, primindamas, kad BALFas ypatingai rūpinasi ligoniais.

Po to p. Juodvalkis skaitė įdomią paskaitą „Lietuvių tautos charakterio esmė ir raida".

Grinienės vedama šokėjų ir daini ninkų grupė (prie pianino p. Žiaugrienė) atliko ilgiau kaip valandą trukusią programą. Programą ligoniams pa liko gilų įspūdį Jie pamiršo savo padėtį ir mintimis nukilo į Tėvynę. Tokio dvasinio atsigavimo ligoniai čia niekada neturėjo. Ligoniai už tai yra ypatingai dėkingi p. Grinienei, parengusiai tą programą.

Nemalonu, kad programos metu daugelis žiūrovų salėje rūkė. Reikėtų šalintis tokio papročio, nes rūkymas sunkina grogramos atlikimą ir apskritai daro nemalonų įspūdį.

M. M.

PRANCUZIJA

IŠVYKSTANTIEMS

Lietuvos, Latvijos ir Estijos piliečiai gali išvykti su savo tautiniais užsienio pasais.

Pastarosiomis dienomis, atitinkamos Prancūzijos įstaigos yra oficialiai painformavusios Baltijos Valstybių diplomatinius atstovus Prancūzijoje, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos piliečiai, kurie galutinai apleidžia Prancūziją a) gali vizas gauti ant sa vo tautinių užsienio pasų; b) tie, kurių pasai buvo Prefektūrų paimti prie jų bylų, gali išvykdami savo nebegaliojančius pasus atsiimti.

APIE EMIGRACIJĄ Į JAV

I. Pagal naująjį „Imigracijos ir Pilietybės įstatymą", įsigaliojusį pr. metų gruodžio 24 d., pirmenybes išvykti į JAV gali gauti, lietuvių kvotos ribose, šios žmonių kategorijos:

1) pirmąją pirmenybę ligi 50 proc. kvotos turi kvalifikuoti specialistai, reikalingi JAV ūkiui;

2) Antrąją pirmenybę ligi 30 proc. kvotos turi tėvai vaikų, kurie jau turi JAV pilietybę; jie naudojasi ir neišnaudota pirmosios pirmenybės kvotos dalimi;

3) trečiąją pirmenybę ligi 20 proc. kvotos turi vyrai, žmonos, vaikai nuolatiniai apsigyvenusių žmonių JAV (taigi ir lietuvių DP) jie naudojasi ir neišnaudotomis kvotos pagal pirmąją ir antrąją pirmenybes;

4) ketvirtąją pirmenybę gauna ligi 20 proc. neišnaudotos kvotos dalies pirmos, antros ir trečios pirmenybės JAV piliečių broliai, seserys ir sūnūs bei dukterys.

Likusioji kvotos dalis skiriama neturintiems kvotos pirmenybės emigrantams. Savaime aišku, kad ryšium su šiuo įstatymu — emigracija į JAV pasunkėja ir įsirašiusieji negreit gaus vizas, išskyrus asmenis, apie kuriuos atskirai čia kalbama.

II. Ligi 1954 m. birželio 30 d. DP galės pasinaudoti 1948 m. DP imigracijos įstatymu — jo 3 par. C raide, t.y. 50 proc. likusios nuo pirmenybių kvotos dalimi. Lietuviai, gauną vizas pagal DP 3 par. C raidę — gauna iš JAV piniginę paramą kelionės išlaidoms padengti.

III. Lietuviai norį emigruoti į JAV naudojasi tos šalies kvota, kur jie yra gimę. Jei žmonos kvota yra skirtinga, tai jos vyras gali emigruoti pagal žmonos kvotą (kad šeima nebūtų išskirsta). Sakysime, lietuviai vedę vyrai pagal šį gali emigruoti pagal savo žmonų (prancūzių, belgių ar vokiečių) kvotas. Tai yra nemažas palengvinimas ir emigracijos pagreitinimas, nes pagal prancūzų, vokiečių kvotas galima emigruoti (jei žmona sutinka) labai greit — per kelis mėnesius.

IV. Lietuviai, kurie yra įsiregistravę į JAV Konsulatus, gali tikėtis šiemet vizas gauti:

a) tie, kurie yra įsiregistravę ligi 1948 m. gegužės 1 d. ir event. vėliau.

b) tie, kuriems DP teisės pripažintos ir kurie yra įsiregistravę ligi 1951 metų vasario 1 d.

SOCIALINIO DRAUDIMO REIKALU

Ne vienas lietuvis, jau nuo seniau gyvenąs Prancūzijoje, dažnai teiraujasi pas BALFo Įgaliotinį, ar L.Š. Dr-joje apie tai, ir jis gali gauti nemokamą gydymą bei senatvės pensiją, kaip kad gauna kitų kraštų piliečiai, gyveną Prancūzijoje.

Tuo reikalu primenama, kad Prancūzija lietuviams, latviams ir estams taiko 1951 m. liepos 28 d. Ženevos Konvenciją pabėgėlių statuso klausimais. Todėl lietuviai socialinio draudimo ir darbo tvarkymo srityje naudojasi, kaip negalį grįžti į savo kraštus (refugies) tokiomis pat teisėmis, kokias turi ir prancūzai. Tik reikia apsirūpinti atitinkamais pažymėjimais (Certificat de Refugie) iš OFFICE FRANCAIS DE PROTECTION DES REFUGIES ET APATRIDES, 7, rue Copernic, PARIS (16).

L.Š.D.P. Biuletenis

BELGIJA

Ekskursija į Marijos Šventovę Chevremont. Sekminių šventėse gausus Liežo lietuvių būrelis išvyko lietuviškoms pamaldoms į garsią Marijos Baziliką Chevremont. Lietuviam pamaldas atlaikė kapelionas K. J. Dėdinas.

Esant gražiam orui ir nuo bazilikos augšto kalno apžvelgiant plačias Liežo apylinkes, lietuvių būrelis likusią Sekminių dienos dalį praleido gamtoje. Gyvenantiems mieste, dirbantiems kasyklose, žalia kaimo aplinka ir švenčių dienos pakė lė nuotaiką.

Vasaros metu pageidautina daugiau tokių ekskursijų, dažniau iš miesto vykti atsigaivinimui į kaimus ir žalius miškus Būtų gera, kad lietuviams pamaldas kapelionai suruoštų garsesnėse ir patrauklesnėse vietovėse už miesto ribų.

Dalyvis

* * *

Tautžudystės įvykių minėjimas. Birželio mėn. 10 d. Liežo radijo siųstuvas (banga 267 m.) 18, 50 val. duos lietuvišką valandėlę tautos tragedijai prisiminti.

Belgijos lietuviams pamaldos už ištremtuosius ir tėvynę bus Tilleur (parap. bažnyčioje) birželio 21 d. sekmadienį, 11 val. Po pamaldų— tautžudystės minėjimas "Concordia" salėje.

PAVERGTOJ TEVYNEJ

— „Duesseldorfer Nachrichten" gegužės 8 d. įdėjo žinutę, kad sovietinėje Lietuvoje augščiausios tarybos prezidiumas visas ministerijas pertvarkė pagal Sovietų Sąjungos pavyzdį. Tuo būdu vidaus reikalų ministerio žinion pereina valstybės saugumo ir vidaus ministerijos.

* * *

— Iš Lietuvos sugrįžę du jauni vokiečiai, vyras ir žmona, susipažinę ir susituokę būdami Lietuvoje, pasakoja:

„Lietuva mums buvo vienintelis išsigelbėjimas. Karaliaučiuje irgi visi laikėsi tik pagelba iš Lietuvos, atsiveždami maisto iš tenai. Žmonės, rizikuodami savo gyvybes, gelbėjo mus. Ūkiuose buvo uždrausta samdy ti darbo jėgą, bet lietuviai vistiek mus priglaudė ir slėpė. Mes esame lietuviams dėkingi už gyvybę".

Vyras pasakoja, kad Lietuvoje išmokęs žemės ūkio darbus, vis daugiau susigyvėnęs ir apsipratęs su žmonėmis. Vieni kitiems padėję. Algos iš savo šeimininkų nė nereikalavęs, nes žmonės patys pinigų netuėjo. Darbas buvo nesunkus, gaudavo maistą ir drabužių. Pasakojo, kad viena moteris Lietuvoje užėjusiam vokiečiui pabėgėliui paklojo švariai savo lovą, o pati atsigulė ant grindų. Ir šiaip visur, užėjus į namus, pabėgėliai buvo pakviečiami prie stalo. Išeidami į laukus dirbti, pakeleivius palikdavo namie vienus.

„Kaime aš jaučiausi kaip savas, visai nesijaučiau esąs svetimas. Jie elgėsi su manim, kaip su savo sūnum. Kviesdavo į visas šeimynines šventes — laidotuves, vardines ir tt. Pykdavo, jei neateidavau. Lietuvoje taip pat yra pažangių, taupių ūkininkų, bet jie ne tokie smulkmeniški, kaip čia..."

* * *

Jauna vokietaitė pasakoja, kad ji, būdama Lietuvoje, buvo priimta vieno ūkininko, netoli Kauno, šeimoje ir buvo laikoma, kaip tikroji duktė. Rusams darant kontroles, ūkininkas visada sakydavęs, kad tai jo duktė. Kai ji turėjo išvykti į Vokietiją, buvę labai sunku su ta šeima skirtis. Visi labai verkę.

Ūkininkas turėjęs 8 ha žemės, laikęs dvi karves, arklį ir daug bičių avilių. Jis mokėjęs gerai ūkininkauti ir dar iki 1951 m. nepriklausęs kolchozui, bet mokėjęs labai didelius mokesčius. Savo vaikų šeima neturėjusi, buvęs tik augintinis, kuris tuo metu buvo paimtas trejiems metams kariuomenėn. Ūkininkas siuntęs jam maisto siuntinius, ypač riebalų, kurių ten trūko, siuntęs ir medaus.

Ji dirbusi įvairius namų darbus ir, nors atlyginimo negavo, bet jai nieko netrūkę, nes buvo laikoma, kaip savas vaikas. Jai ypatingai patikęs verpimas ir audimas iš pačių išaugintų ir namie apdirbtų linų. Ausdavusios skareles su lietuviškais raštais. Jų audimui naudojusios ir šilko — jo gaudavusios iš fabriko Kaune.

Žiemos metu ji lankiusi mokyklą. Iš viso mokyklą lankiusi dvi žiemas. Mokytis jai gerai sekėsi. Niekas nežinojo, kas ji, tik mokykloje mokytoja pastebėjo, kad ji yra vokietaitė ir, patyrusi jos istoriją, davusi pajieškojimų įstaigos Berlyne adresą ir tuo būdu atsiliepusi jos motina iš Wurttembergo. Mokykloje buvo 4 skyriai — visi vienoje klasėje. Mokinių iš viso buvę 25 — iš to paties ir artimiausių kaimų. Pirmuosiuose skyriuose daugiausia buvę lietuvių kalba skaitymai ir skaičiavimas, paskui — rašymas ir rusų kalba skaitymai, dainavimas ir kt. Rusiškai kalbėti pradžios mokykloje mokiniai neišmokdavo, bet rašyti pramokdavo jau pirmaisiais metais. Mokykloje propagandos daug nebuvę, Stalino portretas kabėjo ant sienos ir buvo knygoje, bet į jį niekas ypatingo dėmesio nekreipęs. Mokiniai dainavo paprastas liaudies dainas ir kelias lietuviškas komunistines. Vytį ir kitus tautinius Nepriklausomos Lietuvos simbolius vaikai ir ji pati visus gerai žinojo. Tikyba mokykloje nebuvo dėstoma. Vaikai tris savaites ėjo pas kleboną pirmąjai Komunijai pasiruošti, pasimokyti katekizmo ir bažnytinių giesmių. Kartu su lietuvių vaikais ir jį lankiusi šias pamokas, o vėliau ėjusi Komunijos, nors buvo evangelikė. Jei būtų likusi Lietuvoje, ji sakosi būtų perėjusi į katalikų tikybą.

Mačiusi ir partizanus Lietuvoje. Jie buvę atėję pas ūkininką maisto. Visi buvę gerai ginkluoti ir apsirengę uniformomis. Jiems atėjus, tuoj pasklido kaime žinia, kad atvyksta rusai. Partizanai skubiai pasišalino ir susidūrimo neįvykę.

* * *

Netoli Gožių, Ariogalos valsč., bu vusiame ūkyje, kuris anksčiau priklausęs vokiečiams, yra įrengtas sovchozas „Komunaras". Jo pirmininku yra Jukna, anksčiau buvęs kume tis dvare prie Dugių. Jis, kaip sakoma, „Žmones mūčyja, velnias toks". Partizanai stengiasi jį pagauti, todėl jis ir visa sovchozo valdyba raštinėje sėdi apsiginklavę. Prie „Komunaro" vėliau buvęs prijungtas kolchozas „Spindulys", apėmęs Gožių ir Dugių kaimus, — visas plotas nuo plento iki Ginėvos upės, siekiąs Lesčių ir Milvydų sovchozus. Sovchoze kas mėnesį šaukiami susirinkimai, kuriuose tačiau balsavimų nebūna,

Ar mesti paskutinį maišą — Korėją?

— pirmininkas ir brigadierius viską padiktuoja. Sovchozo ūkis smukęs, niekas nenori dirbti, žmonės nuliūdę. Traktoriai blogai veikia, arkliai stimpa. Maistas vis blogėja. 1951 m. kolchozai veždavo savo gaminius parduoti turguje, kad sudarytų pinigų mokesčiams. Perka daugiausiai rusai.

BIRZELIO IVYKIUS MININT

Lietuvos — SSSR santykiai prieš karą buvo pagristi pirmoje eilėje 19 20 m. liepos 12 d. Maskvoje pasirašyta Taikos Sutartimi ir 1926 m. rug sėjo 28 d. sudaryta Nepuolimo Sutartimi.

1935 m. liepos 12 d. minint Taikos Sutarties 15-ją sukaktį, SSSR užsienio reikalų komisaras Litvinovas pa reiškė Lietuvos atstovams:

„Man labai malonu, mielas pone ministeri,kad galiu priimti tiek Tamstą asmeniškai, tiek Lietuvos delegacijos narius ir kartu atšvęsti mūsų tarpvalstybinės taikos sutar ties 15 metų sukaktį. Šita sutartis nebuvo vien oficialių SSSR ir Lietuvos valstybių diplomatinių santykių pradžia, bet kartu ir pradžia draugiškų santykių, kurie per visus 15 metų nebuvo sudrumsti. Daugiau dar — šitie santykiai kas met tvirtėjo ir darėsi vis tampresni..."

1934 m. balandžio 4 d., dar neišėjus Nepuolimo Sutarties terminui, Sovietų Vyriausybė pasiūlė Lietuvos Vyriausybei ją pratęsti dar 10-čiai metų. Ta proga tas pats Litvinovas šitaip pasisakė:

„Ponai Atstovai! Šiandien mes gvildename sutartis, kurios pasibaigs tik po pusantrų metų. Vekselio, kurio terminas dar nesuėjo, išpirkimas įrodo tiek gerą jo davėjo valią, tiek ir jo gerą finansinę būklę. Mūsų atveju patys faktai byloja, jog mūsų vyriausybės, norėdamos parodyti savo gerą valią ir didelę taikos meilę, jau dabar gerokai iš anksto rūpinasi dar nesuėjusiais terminais. Tat patvirtina, kad ir tas punktualumas, su kuriuo buvo atsakyta į Sovietų vyriausybės iniciatyvą ir kuris diplomatijos istorijoje neturi sau lygaus pavyzdžio. Vos mes kovo 20 d. pasiūlėm Jūsų vyriausybėms prailginti sutartis — tuoj po kelių dienų Jūsų vyriausybės atsakė — ir tai nuoširdžiu, besąlyginiu ir pozityviu būdu.

Šiandien, suėjus vos porai savaičių, sutvarkyta jau ir oficialioji reikalo pusė ... Mes norėjom Jums pasiūlyti sutartis prailginti neterminuotai. Tačiau terminų ne nustatymas mums pasirodė abstrakcija, filosofinė koncepcija... Kad ir kaip ten bebūtų, tačiau pasaulis turi žinoti, jog mūsų pasiūlymas nėra termininis, jog jis buvo sudarytas ne atsitiktinių aplinkybių verčiamas, bet kad tai yra išraiška pastovios ir nieku neaprėžtos taikos politikos, kurios pagrindus sudaro išlaikymas nepriklausomų tų jaunų valstybių, kurioms Jūs čia atstovaujate..."

1939 m. spalio 10 d. Maskvoje pasirašytos Sutarties apie Vilniaus miesto ir jo srities perdavimą Lietuvos Respublikai bei apie savitarpio pagalbą VII straipsnis skelbė:

„Šios Sutarties taikymas jokiu atsitikimu neprivalo paliesti Susitariančių Šalių suvereninių teisių, specialiai jų konstitucinės santvarkos, jų ekonominės ir socialinės sistemos, karinės jų organizacijos ir, bendrai kalbant, nesikišimo į vidaus reikalus dėsnio".

O SSSR užsienio reikalų komisaras V. Molotovas viešame Vyriausio jo Sovieto posėdyje 1939 m. spalio 31 d., komentuodamas su visomis tri mis Pabaltijo Respublikomis pasirašytas panašias sutartis, be kito ko, pareiškė:

„Neteisinga sakyti, kad tos nepuolimo sutartys yra SSSR įsikišimas į Estijos, Latvijos ir Lietuvos vidaus reikalus, kaip stengiasi įrodyti kai kurie užsienio spaudos organai. Priešingai, pasirašiusiųjų Valstybių suverenumo neliečiamybė yra tose savitarpio pagalbos su tartyse formaliai pripažinta, ir nesikišimo į kitos valstybės vidaus reikalus dėsnis jose yra patvirtintas. Tos sutartys remiasi abišalio partnerio politinės socialinės ir ekonominės satvarkos pagarba, ir jų paskirtis yra sutvirtinti taikaus ir geros kaimynystės bendradarbiavimo tarp mūsų tautų pagrindus. Mes insistuosime su sąlyga vi siško abišalumo, kad pasirašytos sutartys būtų lojaliai ir kruopščiai vykdomos, pareikšdami, jog plepa lai apie Pabaltijo Šalių sovietizaciją tegali patarnauti mūsų bendrų priešų bei kai kurių antisovietinių elementų interesams".

Taip skelbė laisva valia pasirašytos, bent iš Sovietų pusės, iškilmingos sutartys, taip pareiškinėjo atsakingi Sovietų valstybės vyrai.

Deja, skaudi ir tragiška mūsų tau tos patirtis visam pasauliui įrodė, kad su Sovietais sudaromos sutartys teturi tiktai „chiffon de papier" (suglamžyto popieriaus gumulo) ver tę, o jų atsakingų valstybės vyrų skambūs pareiškimai tėra apgaulingas ir klaidinantis tuščiažodžiavimas.

Mūsų tauta per amžius nepamirš 1941 m. birželio 14-15 d. įvykių, kaip lygiai ir viso sovietinio režimo siautėjimo tiek pirmosios, tiek ir antrosios sovietinės okupacijos metu.

Šiandien, kai savo dauguma tie pa tys Sovietų valstybės vairotojai bando vilioti Vakarų pasaulį savo taikin gais pareiškimais, kiekvieno lietuvio šventa pareiga asmeniškai ar organi zuotai priminti laisvajam pasauliui ne tik savo tautos gyvenamą tragediją, bet kartu ir įspėti jį, kad būtų ne tik neleistinas naivumas, bet ir sunkus nusikaltimas visai žmonijai pasitikėti Maskvos imperialistų ir totalitarų ne tik jau žodžiais,bet ir parašais.

Minėdami tragiškuosius birželio 14-15 d. d. įvykius, o kartu ir visus kitus sovietinio teroro šiurpulingus faktus, nuo kurių kentėjo ir kenčia visa lietuvių tauta kartu su kitomis

(nukelta į psl. 6)

LONDONO LIETUVIAMS

14 BIRZELIO MINEJIMO PROGRAMA

Tragiškų birželio įvykių minėjimas yra ruošiamas visoje D. Britanijoje. Daugumoje vietų minėjimus ruošia DBLS skyriai kartu su estais ir latviais. Londono Baltų Tarybos išleistos tai dienai pritaikintos skrajukės yra plačiai platinamos.

Londone minėjimas susidės iš trijų dalių: vainiko padėjimas, viešas susirinkimas ir skrajukių platinimas.

1. Vainiką prie CENOTAPHO padės trys Baltijos tautų mergaitės tautiniuose rūbuose, Baltų Tarybos narių lydimos. Vainiko padėjimas įvyks sekmadienį, birželio 14 d 3 val. p. p.

2. Viešas susirinkimas vyksta tirgi sekmadienį, birželio 14 d. 7 val. vak. DENISON HOUSE, 296, Vauxhall Bridge Rd., S.W.1. (prie Victorijos stoties). Susirinkime kalbės žymūs anglų kalbėtojai, o taip pat po vieną iš Baltijos tautų kaip birželio įvykių liudininkai. Susirinkimo metu bus pasiūlytos dvi rezoliucijos: viena vien baltams, kita visiems dalyviams. Lietuviai yra prašomi kuo skaitlingiau atsilankyti į susirinkimą ir atvykti *punktualiai 7 val. vak.*

3. Skrajukės yra plačiai platinamos gatvėse. Visos trys tutos pasidalino svarbiausius gatvių punktus skrajukių dalinimui. Kas galėtų jų išplatinti, prašomi kreiptis į DBLS centrą.

VISI MINĖKIME TRAGIŠKUS BIRŽELIO ĮVYKIUS IR KITUS APIE TAI INFORMUOKIME.

LONDONAS

LONDONO SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Birželio 7 d. įvyko DBLS Londono skyriaus narių susirinkimas, kuriame buvo apžvelgti nuveikti darbai. Iš pirmininko J. Senkaus ir iždininko V. Šalčiūno pranešimų aiškėja, kad Londono skyrius nėra gausus nariais, tačiau veikla yra gyva. Skyrius vienas pirmųjų įvykdė įsipareigojimą, suruošdamas specialų pobūvį, kurio pelną 7 sv. ir 1 šil. paskyrė DBLS centro vykdomiems darbams finansuoti. Kariuomenės šventės proga surinktus 7 sv. ir 2 šil. pervedė karo invalidams šelpti. Be to, suruošta dar keletas parengimų. Finansiškai skyrius laikosi neblogai.

Diskusijų metu gyvai aptartas tolesnis skyriaus egzistavimo klausimas ir prieita išvados, jog nėra tikslu, kad Londone veikia du skyriai, todėl susirinkimas įgaliojo skyriaus valdybą tartis su Centrinio skyriaus valdyba ir su DBLS centru, kad Londono ir Centrinis skyriai būtų sujungti, tuo žygiu siekiant labiau apjungti pajėgas ir pagyvinti lietuvišką judėjimą.

P. J. Senkus painformavo apie Londone ruošiamą Birželio įvykių minėjimą. Susirinkimas, reaguodamas į Centro Valdybos kreipimąsi - padėti dengti su minėjimu susidariusias nemažas išlaidas, vienbalsiai nutarė iš skyriaus kasos centrui pervesti 3 svarus, o susirinkimo dalyviai asmeniškai suaukojo dar 1 sv. 12 šilingų. Reikia pažymėti, kad skyriaus narys Antanas Norvilaitis, kuris yra senyvo amžiaus žmogus ir pragyvena tik iš menkos senatvės pensijos, šiam svarbiam reikalui aukojo 10 šilingų.

Susirinkime išrinkta revizijos komisija: p.p. Peškaitis, Kasparas ir Šaulys.

Liepos 18 d., šeštadienį, 6 val. 30 min. vak. skyrius Sporto ir Socialiniame klube ruošia Dariaus ir Girėno tragiškos mirties metinių minėjimą.

V. V.

DAR GALIME BŪTI LAIMINGŲJŲ TARPE

Šio mėnesio pabaigoje (birželio mėn. 28 d.) Londone, Lietuvių Namuose, dalyvaujant specialiai komisijai, įvyksta „Br. Lietuvio" loterijos laimėjimų traukimas.

Iki birželio 20 d. dar galima įsigyti laimingąjį biletą ir laimėti už vieną šilingą savaitę atostogų užsienyje, savaitę atostogų Londone, arba šiuos vertingus fantus: rašomąja mašinėlę, rankinį laikrodį, arbatos servyzą, „Ronson" žiebtuvelį su pieštuku, biblioteką lietuviškų knygų, komplektą lietuviškų plokštelių, sau, arba savo pažįstamiems „Br. Lietuvio" metinę prenumeratą. Žodžiu, viso net 20 laimėjimų.

„Br. Lietuvio" redakcija maloniai kviečia skaitytojus paremti savo savaitraštį ir tuos, kurie iki šiolei dar nėra įsigiję biletų, paskubėti loterijoje dalyvauti ir išbandyti savo laimę.

LONDONIEČIAMS

Lietuvių Namų klubas kviečia londoniečius vakarais atsilankyti į Lietuvių Namus televizijos programų pasižiūrėti.

ROCHDALE

Gegužės mėn. 28 d. Rochdalėje buvo Sekminių procesija. Dalyvavo daug įvairių tautybių katalikų. Margaspalvės eisenos su orkestrais paliko gilų įspūdį ir priminė panašiaseisenas Lietuvoje. Eisenoje matėsi ukrainiečių, lenkų ir kitų pabėgėlių. Gaila tik, kad lietuviai joje nedalyvavo. Toks mūsų neorganizuotumas yra visiškai nepateisinamas.

Karalienės vainikavimo proga miestelis puošėsi kaip galėjo. Aikštėje tarp daug daugelio vėliavų matėsi ir viena raudona su kūju ir pjautuvu, bet paskutiniu momentu kažkur dingo. Žmonės linksminosi, nepaisydami blogo oro.

Varduvietis.

BRADFORDAS

1953 m. birželio mėn. 13 d. 6 val. vak. St. Mary's Parish Hall (salėje) Bradfordo Baltų Komitetas irCommon Cause rengia:

1941 m. birželio mėn. įvykusį Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoj šių tautų masinių tremimų į Sibirą ir ten vykusio baisaus teroro.

PAMINĖJIMĄ — MITINGĄ

Programoje: Latvijos Ministerio D. Brit. kalba, Common Cause ir Baltų Komiteto atst. kalbos.

Koncertinę programą atliks visos Baltų tautybės.

Bradfordo Baltų Komitetas

COVENTRIECIU PAVYZDYS.

Lietuvių Tautos gedulo dienai - birželio įvykiams paminėti šiame "Br. Lietuvio" numeryje spausdiname dokumentines nuotraukas, liudijančias barbariškus raudonųjų okupantų žudymus 1941 m. birželio mėn.

Coventrio skyriaus lietuviai, viešėję Londone, pasiūlė užuot spausdinus jųjų ekskursijos nuotraukas, už tuos pinigus pagaminti klišes, kurios byloja apie mūsų tautos kryžiaus kelius. Redakcija nuoširdžiai dėkoja coventriečiams lietuviams, taip jautriai supratusiems mūsų visų bendrąjį reikalą.

Coventriečių būrelis Londone.

TRYS NUOMONES

Skaitytojai turėjo progos susipažinti su trimis nuomonėmis dėl DB LS ir Lietuvių Namų bendrovės santykių. Šis klausimas pasidarė labai aktualus Anglijos lietuviams, pasiskaičiusiems „ugningų" straipsnių šiuo reikalu. Šitokie karšti ir ugningi žodžiai, liečią gana svarbų reikalą, gali suskaldyti mūsų visuomenę į „partijas" (prisiminkime Barborą ir dr. Valterį). Vertėtų, gal net ir būtina, visų trijų autorių iškeltas mintis panagrinėti ir tuo pačiu, reikėtų faktais įnešti šiek tiek šalto dušo.

P.J. Varanavičius iškėlė viešumon didelę Anglijos lietuvių ydą — nesidomėjimą įkurtos bendrovės veikla. Prieš keletą metų su užsidegimu pirkome akcijas, susibūrę į didžiulę talką, įsigijome namus, spaustuvę, o dabar gautąsias akcijas mėtome, plėšome, jomis vyniojame sumuštinius. Ar yra pagrindo ir pateisinimo šitokiam naiviam ir vakiškam pasielgimui? p. V-vičius bauginasi, kad toks akcijų nuvertinimas bereikalingai kelia paliekančių akcijų vertę ir tuo pačiu gali būti pavojingas L.N. bendrovei.

Akcija yra vertybės popieris, kuris savo vertės nėra nustojęs. Kas šį popierį — akciją suplėšo, ar kitaip ji sunaikina, pasidaro sau tik bereikalingų išlaidų, nes akcijų lakštų kopijų nemokamai negaus. Ar jis sunaikina savo akcijas, ar ne, didelės reikšmės nesudaro, nes bendrovė tokį asmenį ir toliau laiko tikruoju akcininku. Reikia žinoti, kad akcininkas yra įtrauktas į bendrovės akcininkų registrą ir kartoteką. Be to, jo pavardė figūruoja ir valstybiniame bendrovių akcininkų registre. Akcijos lakšto sunaikinimas nereiškia, kad asmuo išsibraukė iš akcininkų tarpo. AKCIJA NEGALI ŽŪTI!

Akcijų pardavimas arba perleidimas, gali būti įvykdytas tik bendrovės vadovybės, jai sutinkant. Tokias transakcijas atlieka bendrovės sekretorius užpildydamas specialų dokumentą. KITOKIAIS BŪDAIS ATLIKTI AKCIJŲ PERVEDIMAI NEGALIOJA. Atseit, kur gi tas pavojus, kad „didelis" skaičius pigiai parduodamų akcijų paklius į „biznierių" rankas.

Lietuvių Namų b-vės akcininkai savo pinigais įkūrė lietuvišką įmonę. Kiekvienas akcijos lakšto savininkas yra dalinis šios įmonės savininkas. Daugumas akcininkų yra DBLS nariai. Kokiu, tada, būdu gali kilti kokių nors nesusipratimų, tarp DBLS ir L.N. bendrovės. Argi tas pats ponas Petras, būdamas DBLS nariu, penktadienį kovos už bendrovės reikalus, o šeštadienį jis kovos prieš save? Kur logika? Juk šie abu vienetai yra „suženyti" ne todėl, kad Centro Valdyba tai tvirtina. DBLS ir L.N. b-vė yra „suženytos" akcininkų ir DBLS narių tapatybe. Bet, jei esama padėtis kai kam nepatinka, galima reikalauti, kad DBLS metinio suvažiavimo data būtų suderinta su L.N. b-vės akcininkų suvažiavimo data. Tada ir DBLS narių ir visų akcininkų interesai tikrai bus apsaugoti ir norima linkme apsvarstyti ir įgyvendinti.

Būtų menka nauda, jei DBLS centras turėtų savo rankose akcijų daugumą. Didelio akcijų kiekio sukoncentravimas suteiks DBLS visiškai nepageidaujamą biznio antspalvį. DBLS tikslas — suburti visų pažiūrų lietuvius į organizaciją, kurios stiprumas ir veiklumas priklauso nuo susiklausymo ir vienybės. Deja, šios dorybės pamažu nyksta. Dabartinės DBLS negalima nė lyginti su 1948 ar 1949 m. „Nubiednėjimo" žymių neįmanu nuslėpti. Todėl svarbiausias DBLS uždavinys dabar turėtų būti ne akcijų gaudymas, bet žmonių vieningan vienetan subūrimas.

P. Akelaitis, ragindamas visus akcininkus laikyti akcijas kišenėse, tikriausiai, turėjo galvoje demokratišką bendrovės valdymosi būdą, kuris leidžia akcininkams išsirinkti jiems patinkamus direktorius, bei spręsti kitus bendrovės klausimus, nediktuojant jokiam akcijų blokui.

P. Šukys palaiko p. J. Varanavičiaus nuomonę, bet jis taip pat paliečia du dalykus, pro kuriuos negalima praeiti tylomis.

Jis, p. Šukys, yra susirūpinęs suaukotų L. Namams pirkti pinigų likimu, reikalaudamas už suaukotus pinigus išrašyti DBLS vardu akcijas. Suaukoti pinigai neprivalo didinti akcjų vertės, kitaip tariant, neturi jie suvažiuoti į akcininkų kišenes. Gaila, kad p. Šukio reikalavimas yra įgyvendintas prieš du metus ir to dėka šiuo metu DBLS yra stambiausias L.N. b-vės akcininkas, turįs apie 300 svarų vertės akcijų. Atseit, p. Šukio „puolimas" prieš stambiuosius akcininkus pirmoje eilėje palietė DBLS, kaip stambiausį akcininką!

L.N. b-vės vadovybė negali leisti įmonei silpnėti, nes ji yra atsakinga už tai prieš akcininkus, o ypač prieš „šimtaakcininkus", kuriuos p. Šukys taip netinkamai pamini. Šių garbingų lietuvių, investavusių į lietuvišką imonę dalį savo santaupų yra tik du. Abu jie priklauso DBLS-gai. Apie trėtį, p. Šukio minima „šimtaakcininką", kuris nakvojęs su autoriaus draugu viešbutyje prieš Lietuvių Namus, kol kas niekas nežino ir tokio akcininkų registruose nėra. Stambieji akcininkai sudarė 980 svarų: 10 asmėnų po 20 sv., 2 — po 25, 2 po30, 1 — 40, 6 po 50, 1 — 60, 1 — 70, 2 po 100 svarų iš dabar turimo 6.000svarų bendrovės kapitalo. Be jų paramos gal ir šiandien bendrovės nebūtų buvę. Stambiesiems akcininkams visi Anglijos lietuviai turėtų būti dėkingi. Jų nuoširdus prisidėjimas prie lietuviškos įmonės kūrimo įgalina juos turėti ne tik materialinę, bet ir moralinę teisę tarti svaresnį žodį, sprendžiant bendrovės reikalus. Tiesa, jie šia teisę nesinaudoja, pasitikėdami L.N. b-vės ir DBLS vadovybėmis, kurios, suprantama, neprivalo savo didžiųjų rėmėjų ir pavyzdingų narių apvilti.

Tenka pastebėti, kad visi trys autoriai, iškėlę šį klausimą, norėjo padaryti paslaugą mūsų visuomenei. Jų gerus norus reikia įvertinti. Bet niekas, tikiuos, jų nepagirs už pačią formą, reiškiant savo mntis ir nuomonę. Visuomeninio pobūdžio problemas diskutuojant, reikėtų vengti asmeniškumų ir „susidorojimo su priešu" tikslo.

Laikraščio redakcija turėtų pasinaudoti savo teise: atitinkamai taisyti rankraščius, kurie paverčia šį laikraštį viešo koliojimosi tribūna.

S. Nenortas

* * *

Redakcijos pastaba. Redakcija yra tos nuomonės, kad verčiau laikraščio skiltyse viešai išsiaiškinti, net, kartais, ir „išsikolioti", užuot, tokius straipsnius nespausdinant ar juos „cenzūruojant", leisti pakampiais sklisti piktiems gandams, kurie padaro mums visiems daugiau žalos, nėgu vieša, kartais ir aštresnė, nuomonė. Atspausdinti straipsniai buvo pasirašyti tikromis pavardėmis, žinomų mums visuomenininkų. Redakcija „cenzūruoja" tik tas straipsnių vietas, kur autoriai nešvankiai išsireiškia apie privatų asmenį ar privačius reikalus. Vienokiai ar kitokiai nuomonei pareikšti, kuri nekenkia mūsų bendriems tikslams, „Br. Lietuvio" skiltys visada yra atviros.

GERBIAMIEJI,

Nežinau tikrai jūsų adreso, bet tikiu, šis laiškas jus pasieks. Aš, rašąs šį laišką, turiu vieną prašymą, kuris jums gal atrodys keistas. Aš atvažiavau į čia iš prancūzų svetimšalių legiono, turiu gerą darbą ir esu patenkintas. Tačiau mūsų apylinkėje, kur gyvena per 200 lietuvių, nėra nė vienos lietuvaitės, nors vyrų, per 30 metų, yra geri keturi desėtkai. Atvykęs iš Indokinijos džiunglių čia gyvenu lygiai vienišas, kaip ir džiunglėse. Norėčiau susituokti su lietuvaite, bet kur jų surasti? Tuoktis su svetimtaute nematau jokio tikslo. Sugalvojau prašyti BL pagabos. Įdėkite mano skelbimą, kad jieškau lietuvaitės vedybų tikslu ir sutinku apmokėti jai kelionę į Kanadą ir išrūpinti reikalingus dokumentus.

Susipažinimui atsiųskite bent vieną BL numerį.

V. Kutkevičius

Kanados lietuvis 32 metų nori susirašinėti su Vokietijos lietuvaite vedybų tikslu. Sutinka pamokėti kelionę į Kanadą ir sutvarkyti kelionės dokumentus. Esu gero būdo, negeriu, augštas, juodbruvis. Atsakysiu tik į rimtus laiškus.

V. Kutkevičius, 332 Albert St. W., Sault Ste Marie, Canada.

BARBOROS DIENORASTIS

PO VAINIKAVIMO...

„Daily Express" korespondentė, Anne Edwards',(„Abbey Notebook") šitaip rašo savo įspūdžius ir apžvalgą iš vainikavimo iškilmių, paliesdama ten dalyvavusių augštųjų svečių apsirengimą ir elgesį:

„...Mano manymu, — rašo korespondentė, — pirmoji dama po karalienės buvo karalienė motina. Karalienė motina turėjo antrąjį vaidmenį. Ji nusilenkė princui Bernhardui ir visai eilei ambasadorių. Lipdama siauručiais laiptais į pakopą, nežiūrėjo žemyn, kaip tai padarė Gloucesterio kunigaikštis; pusiaukelyje ji neatsisuko pasižiūrėti, kokioje padėtyje yra jos suknėlės „train", kaip tai padarė Kento kunigaikštis. Užlipusi į pakopą ji nesinervino, kaip tai padarė princesė Margarita ir nerviškai nelinkčiojo galva, kaip princesė Mary. Ji buvo vienintelė moteris, kuri natūraliai sulėtino žingsnį, ją fotografuojant".

Kitoje vietoje, ši korespondentė šitaip pasako apie garbinguosius svenikavimo iškilmėse dalyvavusius svečius: „...Prisiminkime kunigaikštienę Airlie, apsirengusią vedybų suknele, kurios nugaroje nebegalima buvo susekti... Lordas Chancellor atrodė pikų karalius iš kortų kaladės su karūnele ant peruko"...

Kartais, kai savo dienoraštyje parasau apie vieną kitą įvykį iš mūsų gyvenimo, kai paminiu kurią nors asmenybę, nepažymėdama vardo, amžiaus ir lyties, jei tik mano aprašomas įvykis ar asmuo nedievinamas, bet pasakoma taip, kaip iš tikrųjų buvę, — vargas redaktoriui! Įsizeidžiama, Užsigaunama. Mūsų laikraštis virto tuo, kad jame galima rasti tik panegirikos aprašymai apie mūsų pobūvius, subatvakarius ar susirinkimus. Gink Dieve, parašysi žodelį nekaltos kritikos, žodelį tiesos, — užsigaunama iki grabo lentos...

Kas būtų, jei, pvz., parašyčiau, kad mūsų skyriaus pirmininkas ne tik pats per naktis lošia kortomis, bet ir jaunimą šitokiam „darbui" lavina? Kas būtų, jei pvz., parašyčiau, kad per paskutinįjį Coventrio karalienės vainikavimo proga suruoštą pobūvį kai kurie „ambasadoriai" elgėsi taip, jog lietuvių vardui didelės garbės savo „sportu" iš tikrųjų nepadarė?... Kas būtų, jei aš prisiminčiau pavardėmis užsidegelius patriotus, taip dažnai stovyklose šūkavusius ir kitus raginusius nesiskaldyti, o dirbti pavergtos tėvynės labui vieningai?

Jų tada buvo tūkstančiai. Kur dabar jie dingo? Nejaugi paskendo svarų ir dolerių tvenkiniuose? Kas būtų, jei savo dienoraštyje „atminčiai" pasižymėčiau tikrąją priežastį, del kurios mūsų veiksniai iki šiolei neįveikia susitarti vieningam darbui?!

Kada ateis laikas, kad mes savo spaudoje rašysime ne tik panegirikas, bet ir tai, kas Jonui ar Marytei nepatiktų, jei tai yra tiesa, nežiūrint, kad jie ir „karaliai" būtų. Anglų korespondentė gali parašyti apie savo garbingiausių asmenų netobulą elgesį ar netinkamą suknelę, mes „nedrįstame" pasakyti tiesos žodžio apie priežastis, del kurių iki šiolei kažkas, kažkur nesusitaria augščiausiam mūsų tikslui! Baugu rašyti... Kaukti ima noras. Šunim kaukti! Iš sielvarto! Is apmaudo! O, jei aš žinočiau, kam parašyti malonės prašymą dėl susitarimo!? Jaučiu, kad ne aš viena, bet visi lietuviai, dirbą fabrikuose, anglių, kasyklose, kalvėse ir laukuose, kas rytą ir vakarą rašytų tokius pat prašymus! Prisiųskite, prašau, adresą. Rašykime! Prašykime!

* * *

BARBOROS PRAŠYMAS

„Br. Lietuvio" bendradarbė, p-le Barbora, prašo paskelbti, kad ji būtų labai dėkinga skaitytojams, prisiuntusiems iš įvairių vietų korespondencijas ne tiek apie mūsų teigiamus įvykius ir elgėsį, kiek apie tuos, kurie „diplomatiškai" nutylimi. p. Barborai adresuotus laiškus Redakcija persiunčia jai.

ATVIRAS LAISKAS

Su malonumu pasiskaičiau sukaktuviniame 300-me (š.m. 21-me) „Britanijos Lietuvio" n-ryje bendradarbių ir skaitytojų pasisakymus bei linkėjimus. Dėl grynai techninių priežasčių nebuvau spėjęs laiku atsiųsti savo sveikinimo. Darau tai bent dabar, tardamasis, kad, pagal patarlę, — gėriau vėlai, negu niekad — ir nuoširdžiai linkiu „Britanijos Lietuviui" visapusiškai augti ir tobulėti.

Viename paminėtųjų pasisakymų aptikau, betgi, dalykus, dėl kurių pasisakyti savo ruožtu laikau savo moralinę pareigą. Maloniai, tad, prašau, p. Redaktoriau, atspausdinti „Brit. Lietuvyje" šį mano pasisakymą:

Š.m. gegužės mėn. 28-os d. „Brit. Liet." 21-e (300) numeryje, K. Valterio pasisakyme 300-ojo „Brit. Lietuvio" n-rio išleidimo proga yra šitokia pastraipa:

„BL ėjo iš vieno redaktoriaus rankų į kito, prieš tai patekdamas į blogiausias redakcinio kolchozo rankas!... Redaktoriai spaudos darbo, o ypač „Britanijos Lietuvio", nemylėjo, jie jį redagavo, globojo tik... už pinigą!... Šį mano teigimą geriausiai įrodo faktas, kad buvusieji redaktoriai ne tik į BL nerašo, bet net kitus nuo to atkalbinėja...

Nežiūrint DBLS nepartinio charakterio — organas „Britanijos Lietuvis" vis dėlto kenčia nuo partiškai nudažytų nenuoramų. Kai kurie mūsų žurnalistai bei sugebą plunksną valdyti tautiečiai, užuot rėmę Europos lietuvių nepartinį laikraštį, griebiasi leisti savo pakraipos laikraštį ir tuo, žinoma, skaldo ir taip silpnas lietuviškas jėgas šiame krašte."

Palikdamas nuošalyje klausimą, kaip įprastiniai K. Valterio išsireiškimai a la „šiškos" ar „nusičiaudo" puošia vienintėlio Europos lietuvių savaitraščio skiltis, noriu atkreipti mūsų visuomenės dėmesį štai į ką:

Buvusieji prieš B. Daunorą „Britanijos Lietuvio" redaktoriai buvo A. J. Kaulėnas, K. Obolėnas ir, atskirus numerius, o tarpais ir net ilgesniais laikotarpiais laikraštį redagavęs M. Bajorinas.

Pagal K. Valterį išeina, kad jie, vadinasi, A. J. Kaulėnas, K. Obolėnas ir M. Bajorinas laikraštį „redagavo, globojo tik... už pinigą..." Įdomu, ar K. Valteris tvirtins, kad dabartinis Redaktorius jį redaguoja be atlyginimo, o gal dar už savo darbą iš kišenės primoka?

Ne aš vienas žinau, kad A. Kaulėnas ilgesnį laiką redagavo „Brit. L." už visai menką atlyginimą, naktimis, pragyvenimą sau ir šeimai užsidirbdamas fabrike, nes tų skatikų, kuriuos DBLS galėjo jam, kaip redaktoriui, mokėti, nebūtų pakakę nė sau sai duonai. A. J. Kaulėnas kūrė „Br. L." kaip laikraštį, ir kiekvienas, kuris jo darbą matė bei įstengė objektyviai jį vertinti, kiekvienas, kuriam nerūpi kam pataikauti ar įsiteikti, paliūdys, kiek daug idealizmo ir idealistinio entuziazmo A. J. Kaulėno buvo dedama į šį tik jau ne pelningą darbą.

K. Obolėnas, vienas iš ne daugelio lietuvių profesionalų žurnalistų, gyvenančių D. Britanijojė, ir neabejotinai didžiausio iš esamų šiame krašte lietuvių žurnalistų žurnalistinio patyrimo žmogus, už „Brit. L." redagavimą gaudavo atlyginimą tik kiek didesnį negu šlavėjas. Laikraščio gi redagavimas užima visas savaitės dienas ir turi būti apmokėtas tiek, kad redaktorius galėtu gyventi.

Kiek dėl M. Bajorino, tai nesu tikras, ar jis už redaguotus „Brit. L." numerius iš viso gaudavo kokį atlyginimą.

K. Valteris betgi meta kaltinimą buv. „Brit. L." redaktoriams A.J. Kaulėnui, K. Obolėnui ir M. Bajorinui, kad jie dirbo tik už pinigą, matyti, norėdamas netiesioginiai pasakyti, kad dėl pinigo, kad jie „spaudos darbo, o ypač „Britanijos Lietuvio, nemylėjo".

Tai niekuo negrįsta insinuacija, niekuo pagrįsti kaltinimai asmenų, nuoširdžiai dirbusių ir tebedirbančių lietuviškiems reikalams ir kultūrai, ir tai dar įsprausti į „Britanijos Lietuvio" skiltis laikraščio sukakties sveikinamojo pasisakymo priedanga

K. Valteris nori įtikinti, jog tai, kad buvusieji redaktoriai nerašo į „Br. L." (M. Bajorinas rašo), yra įrodymas, jog jie jį „redagavo už pinigą". Pirmiausia rašymas ar nerašymas į vieną ar kitą laikraštį yra asmeninis kiekvieno reikalas. Jokių policinių priemonių čia nepritaikysi. Kalbėkime atvirai. Buvusieji „Brit. L." redaktoriai A. J. Kaulėnas ir K. Obolėnas iš redaktorių buvo atleisti nevi-

(nukelta į psl. 6)

(atkelta iš psl. 4)

kalauti, kad bolševikinio imperializmo sudarytoji padėtis neprivalo būti pavergtomis tautomis, privalome rei niekados pamiršta, kad jokiomis derybomis bei nuolaidomis sovietiniams užgrobikams neprivalo būti nei tiesioginiu, nei netiesioginui būdu toji padėtis įteisinta, bet, priešingai, visiems pavergtiesiems privalo būti grąžinta laisvė ir sudarytos sąlygos laisvai pareikšti savo valią įsijungti į viso laisvo demokratinio pasaulio bendruomenę.

MINĖJIMO GAIRĖS

Birželio 14-15 d. d. minėjimų uždavinys — ne tik prisiminti tai, kaip mūsų tautos kamienas, brutaliausiai naikinamas, per visą okupacijos laiką ryžtingai ginasi, bet ir apeliuoti į laisvojo pasaulio sąžinę, jog kuo greičiau būtų ateita visiems pavergtiesiems į pagalbą. Patiems laisvojo pasaulio lietuviams, įsisąmoninus mūsų tautą ištikusią tragediją, tai turi būti drauge paskatas dar greičiau susiburti ir dar uoliau įsijungti į lietuviškųjų reikalų gyvenimą.

Minėjimams visų tikybų maldų namuose organizuotinos specialios pamaldos už genocido aukas Lietuvoje. Minėjimai organizuotini bendrai pabaltiečių arba visų Sovietų pavergtų tautų vardu. Juose dalyvauti kviestini visi anapus „geležinės uždangos" esančių tautų, pirmoj eilėj baltų, ypač rezistencijos žmonės, vietinės spaudos, radijo, religinių bendruomenių atstovai, politikai, visuomeninkai, kultūrininkai, profesinių sąjungų veikėjai. Programose pagrindinį dalyką turėtų sudaryti paskaita apie Sovietų genocidinę sistemą, apie Sovietų vykdomą lietuvių tautos naikinimą ir ypač jos atsparumą.

Minėjimų susirinkimai ir veikiančių lietuvių organizacijų centrai savo vardu rezoliucijomis ir protestais skatinami kreiptis į atitinkamas savo kraštų įstaigas, politikus, spaudą, radijus, religinių bendruomenių hierarchus, profesines sąjungas, prašydami daryti žygių, kad Jungtinių Tautų Organizacija imtų galų galė praktikoj vykdyti genocido konvenciją ir sustabdytų Sovietų vykdomą tautų žudymą. Drauge reikalautina, kad Sovietai pasitrauktų iš okupuotų Pabaltijo valstybių ir jų pavergtų kitų kraštų. Birželio įvykius mininit, dera taip pat įsisamoninti, kad tik sujungtomis jėgomis ir būdami vieningi geriausiai ištversime šią nelaimę, todėl — tankintinos mūsų gretos ir, kur tat nėra dar padaryta, paskubintinas baigimas persiorganizuoti į PLB. Smulkią minėjimų programą sudaro minėjimų komitetai, šias mintis priderindami prie vietos sąlygų.

E.

(atkelta iš psl. 5)

sai priimtinomis visuomeniniame darbe aplinkybėmis. A. J. Kaulėnui net nebuvo teiktasi poros padėkos žodžių pareikšti viešai už laikraščio sukūrimą ir bemaž dviejų metų jo redagavimą sunkiausiomis darbo sąlygomis. Taigi visiškai žmoniška, jeigu jie nukreipė savo plunksnas rašyti arba dirbti kultūrinį darbą kitur, o ne ten, iš kur juos, švelniai tariant, išprašė. A. J. Kaulėno pradėtas darbas kultūros bare, darbuojantis su „Vaidilos" sambūriu, tikrai praneša daugelio straipsnių vertę.

Dabar kiek dėl kitos K. Valterio pasisakymo vietos.

K. Valteris pareiškia, kad: „Kai kurie mūsų žurnalistai bei sugebą plunksną valdyti tautiečiai, užuot rėmę Europos lietuvių nepartinį laikraštį, griebėsi leisti savo pakraipos laikraštį ir tuo, žinoma, skaldo ir taip silpnas lietuviškas jėgas šiame krašte".

Tenka pastebėti, kad čia prof. d-ro Valterio padarytas nemenkas atradimas. Mat, lietuviško leidinio pasirodymas, o juo labiau, pav., kultūrinio žurnalo leidimas visais laikais buvo sveikintinas ir dar labiau sveikintinas šiandien, nesvarbu, kurios jis būtų „pakraipos", jeigu tik toji pakraipa lietuviška. Kiekvieno leidinio pasirodymas ir leidimas yra lietuviškojo kūrybingumo, dinamikos ir dvasinės stiprybės įrodymas.

Tačiau prof. Valteris deda pastangas persekioti lietuviškojo kūrybingumo ir dvasios pasireiškimus ir imasi iš pasalų kandžioti tuos, kurie šiems pasireiškimams dirba ir tarnauja.

Nemažai K. Valteris užsimena ir apie nepartiškumą. Tačiau iš jo atsiliepimo „Brit. L." ir laikysenos tegalima padaryti vieną išvadą: nepartiškumas K. Valteriui reiškia sutikimą su jo nuomone. Kiekvienas, reiškiąs kitokią nuomonę, K. Valteriui yra „partiškas".

Vis labiau įsigalinti mūsų emigraciniame gyvenime „nepartiškumo" psichozė, virstanti tikru „nepartiniu partiškumu", ryškiai atstovaujama K. Valterio pasisakymu. „Kas su manim — tas „nepartiškas", kas su manim nesutinka — tas „partiškai nudažytas nenuorama" — išeina pagal K. Valterį.

Baigdamas šį viešą pasisakymą dėl K. Valterio prirašytų dalykų, noriu konstatuoti, kad lietuviškas jėgas šiame krašte ir visur kitur skaldo ir silpnina ne tie, kurie dirba lietuvišką kultūrinį darbą, bet tie, kurie negerbia kitų lietuvių ir jų darbo ir stengiasi sėti nesusipratimus bei nesantaiką tiek visuomenės, tiek atskirų asmenų tarpe.

Jungiu, Pone Redaktoriau, tikros pagarbos pareiškimą,

1953. V. 30 F. Neveravičius

PAGERBE EVERESTO NUGALETOJUS

Britų ekspedicijos į Everesto kalno viršūnę laimėjimas nuskambo visame pasaulyje, o ekspedicijos vadovas pulk. John Hunt ir naujazelandietis E. Hillary, įkopęs į kalno viršūnę, yra apdovanoti karalienės Elžbietos II British Empire žyminiu, prie kurio yra prijungiamas bajoriškas titulas Sir.

Oficialiame pranešime sakoma, kad karalienė pageidaujanti išreikšti atitinkamai atžymėti ir Nepalio kalnų vadovą Tensingą, kuris drauge su Hillary įkopęs į kalno viršūnę. Turint galvoje, kad Tensingas nėra britų pilietis, todėl tuo reikalu yra daromi atitinkami žygiai jam pagerbti.

Indijos vyriausybė įteikusi specialų medalį Tensingui. Medalį įteikęs Indijos prezidentas Prasad.

Paskutiniųjų trisdešimties metų bėgyje žmogus yra bandęs dešimts kartų įkopti į Everesto kalno viršūnę. Tačiau dešimts kartų kalnas nugalėjo žmogų. Britai buvo surengę net 6 ekspedicijas, šveicarai dvi, kurių paskutinioji, kaip atsimename, pereitais metais. Tada daug kas buvo tos nuomonės, kad šveicarams pavyks įsmeigti savo vėliavą, nežiūrint kad britai žymiai daugiau buvo pašventę pastangų ir lėšų kalnui nugalėti. Šveicarams nepavyko. Šį šveicarų žygį pereitais metais britai sekė su ypatingu dėmesiu, laukdami pasekmių. Šveicarams neįkopus, susidomėjo ir kitos valstybės, tačiau Nepalio vyriausybė leidžianti vienerių metų bėgyje tik vienai ekspedicijai bandyti laimę. Taip, pvz., prancūzai, anglams neįkopus, būtų bandę savo laimę 1954 m., o po jų visa eilė kitų valstybių. Tokiu būdu, jei šiais metais britams būtų nepavykę, jie tik po keliolikos metų būtų vėl galėję suruošti ekspediciją.

Apskaičiuojama, kad Everesto kalnas turįs 8.840 metrų augščio, nors prileidžiama, kad jo augštis gali būti kiek didesnis, turint galvoje, kad dėl praretėjusio tokiame augštyje oro, spindulių lūžis nėra taisyklingas. 1924 m. britų ekspedicijos nariui Mortonui buvo pavykę įkopti į 8.540 m. augštį. Tada jį nuo pačios viršūnės teskyrė vos 300 metrų. Deja, jis buvo taip išvargęs ir oro sąlygos tokios nepalankios, kad jis nebeįveikė nugalėti tų 300 metrų. Tas pats atsitiko ir su paskutiniąja šveicarų ekspedicija, kurioje dalyvavo kalnų vadovas Tensingas, dabartinis laimėtojas. Pereitais metais ir jį teskyrė tie paskutinieji 300 metrų.

Pulk. Hunt ekspedicija techniškai buvo paruošta labai atidžiai ir turėjo naujausių patobulinimų. Be to, reikia pasakyti, kad britų ekspedicija turėjo geriausių duomenų apie praeityje darytus žygius. Tačiau, kaip tvirtina anglas W. H. Murray, ekspedicijų į Everesto kalną dalyvis, įkopti į šio kalno viršūnę reikia trijų sąlygų: kalno viršūnėn neįkops, jei ten siaus stiprūs vėjai, jei kopiant į viršūnę bus susidurta su gilia ir puria sniego pusnimi, jei ekspedicija neturės reikiamoje vietoje atitinkamo žmogaus. Arodo, kad paskutinioji britų ekspedicija, vadovaujama pulk. Hunt, buvo viena iš laimingiausių ekspedicijų. Jai pavyko įsmeigti britų vėliavą augščiausiame žemės kalne, kur iki šiolei nėra buvusi žmogaus koja. Nenuostabu, kad visa britų tauta šituo žygiu didžiuojasi, o ekspedicijos vardas ir ypač į viršūnę įkopusių vyrų pavardės bus įrašytos istorijon.

Tikimasi, kad britų ekspedicija apie birželio 20 21 d.d. nusileisianti į Napalio sostinę Katmandu kur, suprantama, bus suruoštas jai atitinkamas sutikimas. Laukiama, kad ekspedicijos nariai suteiks pasaulio spaudai įdomių pergyvenimų. Tada gal ir mes savo gerb. skaitytojams galėsime apie tai plačiau papasakoti.

Br. Serbenta.

GEDULINGA SUKAKTIS

(atkelta iš psl. 1)

latinį ryžtingumą visiems, visur ir visados neatlaidžiai kovoti dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atstatymo. Tauta Tėvynėje yra parodžiusi didelių herojiškumo pavyzdžių, tiek 1941 metais spontaniškai sukildama savo valstybės atstatyti, tiek antrosios sovietų okupacijos metu legendomis virtusiais partizanų žygiais.

Akyvaizdoje šiandieninių lietuvių tautos išgyvenimų Tėvynėje, akivaizdoje tautos kančių ir kraujo aukų, mes visi, šiandien atplėšti nuo gimtosios žemės, turime suburti savo smegenis, jėgas, energiją, dvasinius ir materialinius kapitalus ir vieningai, kaip broliai, kaip taip baisiai kankinamos lietuvių tautos vaikai, vienas kitą gerbdami ir remdami, kovoti dėl Lietuvos išlaisvinimo. Tautos tragedijos valandomis keistai atrodo mūsų vidujiniai nesutarimai, „partines rietenos", varžybos dėl pirmenybių ir t.t. Visa tai yra tokios smulkmenos ir dulkės, palyginus su Lietuvos išlaisvinimo idealo dydžiu. Lietuvos meilės ugnis, rodos, turėtų sudeginti mūsuose esančias negeroves, o gedulingojo birželio tragedijos prisiminimas turėtų būti akstinu ,kuris mus visa lietuvio prigimties jėga stumtų į vieningą Lietuvos išlaisvinimo darbą.

Pagerbdami visas tautos aukas, su dėtas ant Lietuvos išlaisvinimo kelio, su giliausia užuojauta ir meile atsimindami mūsų brolius — Sibiro kankinius, šiemetinėje gedulingojo birželio sukaktyje mes ryžkimės sąžiningai tarnauti savo tautai ir Tėvynei jos kelyje į Laisvę.

J. S.

AUKOKIME TAUTOS FONDUI

Birželio mėnesio tragiškų dienų sukaktį atžymėkime pareikšdami pasiryžimą nenuilstamai kovoti dėl Lietuvos išlaisvinimo. Geriausias pasiryžimo pareiškimas-auka Tautos Fondui.

T. F. Atstovybė D. Britanijoje kreipiasi į visus lietuvius atskirais laiškais, prašydama paremti Tautos Fondą Jūsų nuoširdi auka bus netik didelė materiali parama, bet taip pat mūsų visų siekimų viešas pareiškimas.

Tautos Fondo Atstovybė
D. Britanijoje

TAIKA IR PROPAGANDA

Daugiau trisdešimt metų komunistai beatodairos vykdė savo ekspansinius planus visomis galimomis priemonėmis. Nenuostabu, kad jų taikos ir bendradarbiavimo pasiūlymai vakaruose dažnai sutinkami skeptiškai. Tačiau sovietų tai visiškai nejaudina, ir jie laikas nuo laiko tuos savo pasiūlymus vis pakartoja.

Priežasties nereikia tolį ieškoti. Nuo pat savo atsiradimo jie turėjo daug naudos iš tų „taikingų pasiūlymų" ir, todėl nėra jokio reikalo jų atsisakyti. Reikia tik atsiminti, kad dar tuo metu, kai jie stengėsi paimti į savo rankas valdžią pačioje Rusijoje, taika buvo svarbiausias ginklas, kuris padėjo jiems laimėti. Skelbdami nedelsiant pasitrauksią iš frontų, žadėdami taiką karo išvargintom darbininkų ir ūkininkų masėm, jie sugriovė demokratinės vyriausybės autoritetą ir laimėjo masių paramą revoliucijai. Tačiau, kai tik jie pasijuto galingi, niekas nesutrukdė jiem įtraukti visą tautą į kruviną pilietinį karą ar net plėsti jį už Rusijos ribų (Pastangos išlaikyti Pabaltijį, karai Kaukaze).

Antru kartu komunistai pasikinkė į savo roges taikos propagandą, kai jų viltys-greita pasuline revoliucija subiro ir jie įsitikino, kad savo turimomis priemonėmis jie to tikslo negalės pasiekti. Reikėjo persitvarkyti viduje ir sutelkti savo pajėgas. Išdavoje garsios 1920-1921 metų taikos sutartys su kaimynais, kurių pavergti nepavyko. Turėjome tokią sutartį ir mes. Viduje pradėta vykdyti nauja ekonominė politika, kuri augščiau visoko kėlė ūkininkų klasę.

1928 m. jau Sovietų Sąjunga galėjo siekti tų tikslų, kurie visada buvo Kremliaus valdovų mintyse. Tų metų vasario 8 d. Vorošilovas Pravdoje rašė: „...pagrindinis penkmečio plano tikslas-aprūpinti Raudonąją Armiją pirmos klasės modernios armijos ginklais". Kartu prasidėjo ir išgarbintos ūkininkų klasės likvidacija, nes, pasirodė, ji esanti nepasitenkinimo komunistiniu režimu perykla. Tokiu įtemptu momentu viduje svarbu buvo užsitikrinti užsienio saugumą. Nenuostabu, kad tada Litvijovas rinko nepuolimo ir savitarpio pagalbos sutartis, kaip grybus po lietaus.

Nemažai tokių, kurie įsivaizdavo Sovietų Sąjungą taikos apaštalu pasaulyje nustebino Pravdos 1939 m. rugpjūčio 14 d. straipsnis, kuriame buvo staiga pareikšta, kad „bolševikai nėra pacifistai!" Nereikėjo ilgai laukti, kad žodžiai virstų darbais. Jau 1940 m. rupjūčio 1 d. Molotovas savo kalboje, kad Sovietų Sąjunga yra priversta pasiūlyti savo kaimynams taiką „dėl jų laikinio karinio silpnumo". Paprasta, ne diplomatine, kalba tai reiškė, kad net pačios iškilmingiausios sutartys Sovietų Sąjungai yra tik priemonės savo tikslams siekti.

Nėra nė mažiausių įrodymų, kad jų dabartinė „taikos ofenzyvą" siektų kitokių tikslų. Valdovų pasikeitimas toli gražu nepakeitė pačios komunistų ideologijos. Jei vakarų valstybės, kaip iš šalies žiūrint atrodo, jų saldžialiežuvavimą priima už tikrą pinigą, tai naudos iš to turės tik viena Sovietų Sąjunga.

* * *

Keistokas yra sovietų nepasitenkinimas Bermudos konferencija. Jei toji konferencija būtų jų pačių surengta, sakykime, panašiai, kaip pagarsėjusos „taikos konferencijos", tai ji neabejotinai būtų gera. Gera būtų jei sovietai būtų buvę pakviesti joje dalyvauti, bet kai posėdžiauja ir derasi kiti, tai jau pavojus taikai, tai santarvė prieš Sovietų Sąjungą.

Atseit, gera toji taika, kurią diktuoja Kremliaus valdovai ir negera toji, kuri yra paremta tarpusavio pagarba ir nuoširdžiu laikymusi tarptautinių susitarimų.

Mes, deja, visa širdimi už taiką laisvoje bendruomenėje, o ne už tą, kurią pasauliui nešė neseniai nusileidusi „saulė", arba dabar siūlo jos vietą užėmę „mėnuliai".

L. Dalius

JAV PROF. S-GOS NETIKI TAIKOS PASIULYMAIS

Bendrame pareiškime trys didžiausios JAV profesinės sąjungos išreiškė savo susirūpinimą „taktinės sovietų taikos ofenzyvos grėsme" ir kitokiomis autoritetizmo manifestacijomis.

Pareiškimą išleido „Amerikos darbo Fedaracija", „Pramonės darbininkų Organizacijų Susivienijimas" ir „Jungtinė kasyklų darbininkų profesinė sąjunga", ryšium su liepos mėnesį įvykstančiu Tarptautiniu profesinių sąjungų suvažiavimu Stokholme.

Pareiškime tarp kita ko sakoma.

„Amerikos darbininkai mielai dalyvaus trečiame tarptautiniame profesinių sąjungų suvažiavime. Labiau negu kada nors prieš tai mes esame pasiryžę bendradarbiauti kartu su kitų kraštų darbininkų atstovais, nes manome, kad būdami vieningi, lengviau išspręsime tas milžiniškas problemas, prieš kurias stovi šiandien laisvasis pasaulis."

Mes esame susirūpinę grėsme pasaulio taikai, kurį kyla iš taktinės sovietų „taikos" ofenzyvos. Mes esame susirūpinę nelaimėmis, kurios ištiko laisvas profesines sąjungas po sovietinio totalinio imperializmo letena, grėsme, kuri neišnyko su Stalino mirtimi.

Jos nesumažino popieriniai sovietų taikos karveliai, nei komunistų „vieningo fronto" atsišaukimai. Permizmo ir karinio autoriteto grėsmė dar labiau grąso laisvom profesinėm sąjungom kaikuriose centrinės ir pietų Amerikos valstybėse."

Mes esame nusivylę kaikurių demokratinių valstybių vedama kolonialine politika ir tos politikos žala laisvom profesinėm sąjungom. Mes norime pakelti atlyginimus ir gyvenimo lygį kraštuose, kur darbininkų organizacijos dar žengia tik pirmuosius žingsnius.

Mes siekiame išlaisvinti darbininkus iš totalitarinio rėžimo vergijos - ar tai būtu komunistinė, fašistinė, nacistinė, falangistinė, peronistinė - nuo kolonialinio išnaudojimo ar tai dėl ekonominio krizio ar politinių reakcijų.

Londonas. Konservatorių kabinetas nenumato rinkimų prieš 1955 m. Iki to laiko manoma panaikinti bet kokį normavimą ir subsidijom išmokamus £90 mil. panaudoti mokesčių mažinimui. Tačiau po vainikavimo numatomas didesnis skaičius papildomų rinkimų, nes kai kurie parlamento nariai ta proga bus pakelti į lordus ir nustos teisės atstovauti žemuosiuose rūmuose.

PATVIRTINO OKUPACIJOS NEPRIPAZINIMA

Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė, jau nuo pat sovietų įsiveržimo Lietuvon, yra tą smurto veiksmą pasmerkusi ir pareiškusi, kad Lietuvos okupacijos nepripažįsta.

Lietuvos Pasiuntinybei ir Konsulatams Amerikoje, turint reikalų vietos įstaigose ir teismuose, ne kartą tenka į šį Amerikos vyriausybės nusistatymą nurodyti ir juo savo žygiuose pasiremti.

Tam tikslui, naujoji JAV vyriausybė, panaujindama buvusiosios vyriausybės pasisakymus tuo reikalu, Lietuvos Pasiuntiniui p. Povilui Žadeikiui š.m. balandžio 29 dieną išdavė pažymėjimą, Valstybės Sekretoriaus p. John Dulles vardu, kuriame įsakmiai pabrėžiama, kad Jungtinės Amerikos Valstybės nėra pripažinusios Lietuvos inkorporavimo į Sovietų Sąjungą ir kad jos tebepripažįsta Lietuvos paskirtuosius atstovus ir su jais sntykiauja. Toliau pažymėjime nurodoma, kad p. Povilas Žadeikis yra šiuo metu Lietuvos Ministras Amerikoje ir kad p. Jonas Budrys yra Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke.

KERSTENAS REIKALAUJA IŠTIRTI „LIAUDIES SEIMO RINKIMUS"

JAV atstovų rūmų narys Ch. Kerstenas, lydėjęs Altos delegaciją pas JAV prezid. Eisenhowerį, įteikė JAV atstovų rūmams rezoliuciją, prašydamas paskirti komisiją, kuri nešališkai ištirtų Lietuvoje 1940 m. pravestus vad. „liaudies seimo rinkimus", suklastojusius lietuvių tautos valią. Savo ta proga pasakytoj kalboj Kerstenas pažymėjo, kad toks JAV parlamento žygis daug padėtų lietuviams bėkovojant dėl savo krašto išlaisvinimo. Tokiam Kersteno žygiui ir Altos planams yra pritaręs Vlikas.

MASKVA PRADĖDA VALYMĄSI

Malenkovas pradėjo vieną didžiausių Kremliaus istorijoje Raudonosios Armijos valymų. Daugelis augštų karininkų yra nušalinami ir į jų vietą skiriami jauni karininkai. Londoną pasiekusios žinios sako, kad iš 32 maršalų nušalinama 15,14 generolų is 28 ir 11 gen. plk. iš 34.

Atleidižamųjų sąrašus sudaro maršalas Timošenko ir patieka maršalui Bulganinui, o šis jau pristato Malenkovui galutinai spręsti.

Roma. Vatikano žiniomis komunistų užimtuose kraštuose 131 kardinolas, arkivyskupas ir vyskupas yra arba ištremtas, ar kalinamas, arba negali eiti savo pareigų. Iš jų 73 tenka komunistinei Kinijai.

Vašingtonas. Tarpusavio pagalbos administratorius Harold Stassen pasakė, kad JAV valstybės teiks Europai pagalbą, kol nebus pašalinta komunistų grėsmė.

Šiais metais numatoma Europos kraštams 53 proc. paskirtų sumų, o Azijos tautoms 20 proc.

EDINBURGAS

DBLS Edinburgo skyrius, kartu su latviais, rengia birželio 14 d. minėjimą-koncertą.

11.30 lietuviai dalyvauja pamaldose šv. Mary katedroje, Broughton St. (tramvajai 8, 9).

Vakare, 5 val. koncertas-minėjimas Leith-Assembly Room (tramvajai 10, 14).

Iš Bellshill atvyksta lietuvių choras. Dalyvaus ir latvių vyrų choras.

Skyriaus valdyba

7 DIENOS

Londonas. Denison House pabaltiečių rengiamame susirinkime birželio 14 d. išvežimams paminėti kalbės: Sir Victor Raikes, M.P., Dr. S. H. Smith-Common Cause, gen. sekr. ir kiti.

Panmunjom. Čia pasirašyta belaisvių pasikeitimo tarp komunistų ir JTO kariuomenių sutartis. Sutartį pasirašė amerikiečių gen. leit. Harrison ir komunistų gen. Nam Il.

Komunistai turi 12.000 vakariečių, o šie 75.000 komunistų belaisvių.

Londonas. Vienas britų kelionių biuras gavo iš Maskvos padrąsinančių žinių apie galimą tarpusavio turizmą tarp D.Britanijos ir Sovietų Sąjungos. Tai įvyksią ateinančiais metais.

Londonas. Vakarų Vokietijoje rengiamos atominės artilerijos pozicijos. Savo dydžiu jos prilygsta aerodromams.

Seulas. Devyni Komunistų lėktuvai bombardavo Seulą ir numetė 15 bombų. Dauguma bombų sprogo netoli prezidento Syngnam Rhee bustinės. Manoma, kad bombardavimo tikslas buvo nužudyti 78 metų prezidentą, kuris nesutinka pasirašyti paliaubų sutarties dabartinėmis sąlygomis. Dvi bombos nukrito netoli žurnalistų buveinės ir sužeidė kelis sargybinius korėjėčius. Žurnalistai nenukentėjo.

Seulas. Prez. Eisenhoveris norėdamas palenkti paliaubų sutarčiai pietų Korėjos prezidentą Syngman Rhee jam pasiuntė laišką.

Laiške prez. Eisenhoveris siūlo: remti Korėjos suvienijimą, tarpusavio apsaugos paktą ir ekonominę pagalbą. Prezidentas Rhee laiško turiniu nėra patenkintas ir atšaukė savo atstovą iš derybų posėdžių.

Teheranas. Persų parlamento atstovai, svarstydami įstatymą ribojantį šacho galią, tarpusavy susimušė.

Londonas. Netrukus vėl bus padidinta mėsos norma keturiais penais. Naujoji norma, manoma, bus pradėta pardavinėti jau birželio 15 d.

Maskva. Iš Maskvos pranešama, kad netrukus Londone ir kitose pasaulio sostinėse bus atidaryti Inturisto skyriai. Tuo norima paskatinti turizmą į Rusiją.

Taip pat pranešama, kad dvi rusės, amerikiečių žmonos, gavo leidimus išvykti iš Rusijos. Tokį pat leidimą gavo ir viena amerikonė su vaikais.

Berlynas. Rytų Vokietijos įstaigos nelauktai sustabdė pasienio kontrolę ir naujų tapatybės dokumentų išdavime.

Londonas. White City, Londone, britų passunkaus svorio čempijonas Randolph Turpin penkiolikos rundų kovoje nugalėjo prancūzų čempijoną Charles Humez. Tokiu būdu Turpinas vėl atgavo savo Amerikoje prarastą pasaulio čempijono titulą. Tada jis pralaimėjo techniškai k.o. prieš Sugar Ray Robinson.

Seulas. Pietų korėjėčiai, nepatenkinti paliaubų sąlygomis masiniai demonstruoja, reikalaudami vieniems žygiuoti prie Madžūrijos sienos. Pietų Korėjos parlamentas pasisakė už Syngman Rhee politiką — nesutikti su nepalankiomis paliaubų sąlygomis.

New York. Worcester miestelį, Mass., JAV palietė žiaurus tornado. 240 namų sugriauta, žuvo 60 žmonių per 1000 sužeista.

Linksmai ir pigiai atostogas praleisite gražiame pajūryje, BLACKPOOLYJE

Rašyti: Mrs.D.Morgan, 62,Holmfield Road, Blackpool, N.S.

Mašinų fabrikui (liejykla ir montavimas) vakarų Anglijoje reikalingi darbininkai.

Nevedusiems galima gyventi stovykloje.

Kreiptis (angliškai)
Employment Dept.
R. A. Lister and Co. Ltd.
Dursley, Glos.

Britanijos LIETUVIS
EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

THE LITHUANIAN WEEKLY

Leidžia — DBLS Centro Valdyba su Europos Lietuvių Bendruomenėmis, kurias atstovauja: Pr. Zundė — Vokietija, J. Masiulis — Prancūzija, J. Dėdinas — Belgija, A. Paulaitis — Šveicarija, J. Lingis — Švedija, S. Lozoraitis (jun) — Italija, A. Galkus — Olandija, Č. Šliašinskas — Danija ir A.Gliornertas — Austrija.

Red. Br. Daunoras. Redakcijos ir Administracijos adresas: 43, Holland Park, London, W.11 Telf. PARk 9699.

Redakcija raštus taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams — 35 šl. 6 mėn. — 20 šl. 3 mėn. — 12 šl. Užsienyje metams — 6 doleriai.

Skelbimai: spaudos eilutė arba jos vieta — 1 šl.

Adreso pakeitimas — 1 šl. Paskiras numeris — 1 šl.

Spausdina NIDOS spaustuvė, 3, Southern Row, W.10.

Printed by NIDA Press, 3 Southern Row, London, W.10.